

Jugoslavija olajšala prehod preko meje

Maloobmejni promet sploh izvzet iz plačila pologa

Z novim letom je prišlo pri predpisih, ki veljajo za potovanje jugoslovanskih državljanov v druge države, do važnih sprememb: predpis o plačevanju pologa za prehod preko meje je bil sicer podaljšan in bo veljal tudi v letu 1984, vendar so bile sprejete pomembne olajšave. Predvsem velja to za maloobmejni promet, ki je bil zdaj sploh izvzet iz sicer še veljavnih omejitev, tako da se bo pretok ljudi iz območij na obeh straneh meje spet lahko razvijal povsem neovirano. Pa tudi sicer prinašajo novi predpisi določene olajšave, ki bodo veljale za vse jugoslovanske državljanke.

Spremembe je sprejel zvezni izvršni svet na seji, na kateri je razpravljalo o dosedanjih učinkih odloka o plačilu pologa. Pri tem je ugotovilo, da je odlok dal pomembne rezultate, ki so potrdili njegovo pravičnost, predvsem kar zadeva zmanjšanje odtoka dinarjev iz države (kar je bil tudi glavni vzrok za uvedbo teh ukrepov - op. ured.).

Obenem pa je zvezni izvršni svet tudi upošteval številna opozorila na negativne posledice in iz teh izvirajoče zahteve po spremembah ter sprejel določene olajšave.

Glavna olajšava, ki velja za vse državljanke, je v tem, da pri prvem potovanju preko meje odslej ni več treba plačati pologa; pri drugem potovanju tekom enega leta znaša polog 5000 dinarjev in se pri vsakem nadaljnjem prestopu meje poveča za 2000 dinarjev. Nadalje so oproščeni pologa jugoslovanski državljanke, ki so začasno zaposleni v tujini in njihovi ožji svojci; prav tako brez pologa morejo jugoslovanski državljanke na obisk k ožjim svojcem s stalnim bivališčem v tujini; oprostitev pologa pa velja tudi za službena potovanja, za zdravljenje v tujini in za sodelovanje na obmejnih srečanjih.

Kakor že povedano, pa novi predpisi koristijo predvsem maloobmejnemu prometu, ki je bil zdaj popolnoma izvzet iz predpisov o pologu. Odslej so namreč pologa oproščeni državljanke z maloobmejnimi prepustnicami v skladu z meddržavnimi sporazumi o maloobmejnem prometu, kar enako velja tudi za državljanke dvolastnike.

Novo ureditev, ki prinaša važne

olajšave predvsem tam, kjer je uvedba pologa najbolj občutno zasedala v žive vezi preko meje, namreč na obmejnih območjih, smo z veseljem sprejeli tudi pri nas na Koroškem. To velja še prav posebno za nas koroške Slovence, ki smo kot narodna manjšina življenjsko zainteresirani na čim tesnejši povezavi z matičnim narodom in zato tudi najbolj boleče občutimo vsako omejevanje teh vezi. V tem smislu smo v zadnjem letu stalno opozarjali na škodljive posledice omejevalnih ukrepov in si prizadevali za njih sprostitev. In tako tudi z zadoščenjem pozdravljamo sedanje olajšave, ki bodo brez dvoma prispevale k novi poglobitvi stikov in vsestranskega sodelovanja preko meje.

Sinowatz obišče Jugoslavijo

Kot se je izvedelo, bo avstrijski zvezni kancler Fred Sinowatz predvidoma 14. januarja obiskal SFRJ Jugoslavijo. Kot zadnji avstrijski vladni šef je obiskal našo sosedno državo Sinowatz predhodnik Bruno Kreisky aprila 1980, pred tem pa petnajst let ni bilo stikov na tej ravni. Že kmalu zatem, predvidoma aprila letos, pa naj bi Avstrijo obiskal predsednik predsedstva SFRJ Jugoslavije Mika Špiljak.

Kot zainteresirana narodna skupnost seveda z zanimanjem spremljamo razvijanje stikov med obema sosednima državama na tako visoki ravni.

Prve reakcije na olajšave na meji

Kaj pravijo ljudje na južnem Koroškem k delni ukinitvi depozita? Vprašali smo dva zastopnika slovenskih organizacij in nekaj sbrtnikov oz. zadržnikov v obmejnih občinah, kako ocenjujejo novo sprostitev ob meji in ali je v prvih dveh dneh po novem letu že čutili kaj posledic. Dobilimo te odgovore.

„Z velikim zadovoljstvom smo prejeli vest, da je Zvezni izvršni svet SFRJ ublažil učinke odloka o obveznem dinarskem pologu“, je dejal poslevočeči tajnik ZSO dr. Marjan Sturm. Menil je, da gre ob tem predvsem za veliko psihološko in tudi konkretno sprostitev občutja na meji, ki bo prav gotovo pozitivno vplivala tako na dobrososedske odnose med Avstrijo in Jugoslavijo, kot tudi na položaj naše narodne skupnosti, ki ima vitalen interes, da ostane meja čim bolj odprta, da se človeški, sorodstveni, kulturni in drugi tokovi čim bolj okrepijo.

„Upamo, da bo postopno vračanje k odprti meji pomagalo odstranjevati resne težave, ki se z njimi bori matična dežela“, je dejal Janko Malle (Slovenska prosvetna zveza). „Trenutno ukinitvev depozita

v maloobmejnem prometu smo sprejeli z zadovoljstvom, ker smo Slovenci v zamejstvu prav tako prizadeti. Z administrativnimi ukrepi – kakršen je mejni polog – niso nas ločevale samo državne meje od matične dežele, temveč tudi nismo mogli velikopoteznejše razvijati kulturne in narodne podobe skupnosti z matično deželo. Tako stanje naše narodne konstelacije ni krepilo, matična dežela se je zapirala in svoje duhovne in druge zmožljivosti ni mogla več v zadovoljivi meri posredovati oz. odpirati vsem tistim, ki so se kakorkoli povezovali z državo matičnega naroda. Upamo, da bo vse utesnjevalne mejne ukrepe premagala misel, da je prodor duhovnega bogastva matične dežele v ostali svet navsezadnje tudi najbolj učinkovita moralna pomoč zamejskim Slovcem.“

Trgovci in zadržniki na južnem Koroškem pozdravljajo nove ukrepe, vendar so v svojih ocenah o posledicah tega ukrepa še zelo previdni. Poleg tega so v Jugoslaviji bili še novoletni prazniki, vrhu tega pa je mesec januar glede prometa bolj skromen.

V Brodeh trenutno še ni čutili spremembe glede števila jugoslovanskih kupcev, pričakujejo jih šele po 10. oz. 15. januarju, pravi Barbara Malle iz trgovine in gostilne „Mallejevih naslednikov“ v Brodeh. V minulem letu je promet nazadovol za 40 %, po novem ukrepu pa pričakujejo, da se bo obrnilo nekoliko na boljše.

Tudi v Kmečko gospodarski zadrugi v Pliberku pozdravljajo pozitivno spremembo ob meji. Stanko Čik (poslovodja) ima trenutno zmerne pričakovanja, saj veljajo v maloobmejnem prometu še druge finančne omejitve. Več se bo dalo povedati po 15. januarju.

Zastopnik velike blagovnice v Borovljah, ki pa noče biti imeno-

van, meni, da se takšni časi kakršni so bili nikoli ne bodo več vrnili. Glede prometa sicer sedaj ni tako slabo. V zvezi z novimi ukrepi računata z več kupci, vendar je mnenja, da sedaj trgovci v Borovljah ne bodo več zaslužili toliko kot prej.

Kljub depozitu Posojilnica v Ločilu ni občutila tako močnih posledic kot drugje. Kljub depozitu je december bil dober mesec. Z novim ukrepom pa računa poslovodja Stefan Hudl, da se bo ustavilo še več ljudi v Posojilnici, sploh ker je računati, da bodo prihajali Jugoslovani tudi iz področja izven „maloobmejnega prometa“. Če bo kmalu padel sneg, pa bo verjetno prišlo meseca januarja, ko so v Sloveniji počitnice, tudi več smučarjev na Koroško, pravi Hudl.

Dr. Zwitter odgovarja Wagnerju

„Čudim se, da deželni glavar naša študija, ker mi še ni znano, ali bi bilo s strani urada zveznega policarja dano dovoljenje za njeno uporabo“, pravi dr. Franci Zwitter v pogovoru z našim listom. Dr. Zwitter s tem replicira na nekaterje trditve v nedavnem članku ležnega glavarja Wagnerja, kjer je ta skušal dokazovati popolno enakopravnost Slovcencev na Koroškem in se je pri tem skliceval na študijo, katere soavtor je dr. Zwitter. „Če se ta študija uporablja, je njena izpovedna vrednost samo v primerjavi položaja Slovcencev na Koroškem s položajem Slovcencev v Italiji“, ugotavlja dr. Zwitter. — Pogovor objavljamo na 8. strani.

PREBERITE

na strani

- 10 milijard šillingov stane brezposelnost
- Amerika zapušča UNESCO
- Kritika o dramskem nastopu dunajskih študentov
- Ob vstopu v novo leto je bilo veselo
- Skrivnost uspehov podjetja ELAN
- Wiegele blestel v Oberstdorfu

Za nami je leto, v katerem sta kar dve vladi krojili usodo naše narodne skupnosti. Sprememba na Ballhausplatzu se seveda ni olajšala prizadevanja za izpolnjevanje člena 7 avstrijske državne pogodbe in reševanje tekočih problemov. Zato je iz tega vidika bilanca minulega leta nezadovoljiva.

Medtem pa smo na področju samopomoči v minulem letu brez dvoma napredovali. Najbolj je viden napredek v gospodarstvu, kjer smo dosegli pomembne rezultate kljub neugodnim mednarodnim gospodarskim in političnim tokovom.

V leto 1984 stopamo sicer z mnogimi problemi, vendar sem prepričan da so le-ti mnogo bolj jasno opredeljeni in bolj prisotni v zavesti ljudi, kot je to bilo v preteklosti. Hitreje in bolj pogumno bomo morali v novem letu odpravljati našo slabo organiziranost in se brezobzirno postaviti po robu birokratski miselnosti, ki močno hromi in ovira hitro ter učinkovito reagiranje na probleme, s katerimi se tekoče srečujemo. Zveza slovenskih organizacij, vključene organizacije in vsak posameznik se mora zavedati, da imamo skupno en

sam cilj: storiti vse, da krepimo našega človeka na terenu, gradimo zdravo in učinkovito akcijsko enotnost celotne narodne skupnosti in da smo čim bolj prisotni na celotnem dvojezičnem ozemlju južne Koroške.

Pozdravljamo ukrepe jugoslovanskih

Samozavestno in delovno v leto 1984

dipl. inž. Feliks Wieser, predsednik ZSO

skle vlade v zvezi z ukinitvijo depozita v maloobmejnem prometu, hkrati pa bomo odločno nadaljevali našo načrtano pot na gospodarskem področju pri razvijanju višjih oblik gospodarskega sodelovanja. Take oblike gospodarskega sodelovanja morajo biti dolgoročno naravnane, zanimive za obe strani, koristiti morajo predvsem ljudem na obeh straneh meje ter krepiti dobrososedske odnose med republiko Avstrijo in SFR Jugoslavijo. Pri delu na gospodarskem področju se bomo načrtno povezovali s celotnim avstrijskim in jugoslovanskim gospodarstvom. Hkrati pa bomo vložili vse napore, da bomo krepili naše zadržno gospodarstvo in obra-

nili ter okrepili njegovo samostojnost.

V letu 1984 se bodo srečali najvišji avstrijski in jugoslovanski predstavniki. Januarja bo potoval kancler Fred Sinowatz v Jugoslavijo, marca pa bo prišel na obisk v Avstrijo

predsednik predsedstva SFRJ Mika Špiljak.

V tej zvezi opozarjamo obe strani, da avstrijska državna pogodba ostaja najbolj pomemben dokument novih odnosov po drugi svetovni vojni v tem delu Evrope. Obenem pa poudarjamo, da člen 7 državne pogodbe tudi po devetindvajsetih letih veljavnosti še vedno ni izpolnjen.

Pričakujemo, da bo avstrijsko-jugoslovansko srečanje na najvišji ravni prispevalo tudi k izboljšanju položaja slovenske narodne skupnosti na Koroškem. Prepričani smo, da je rešitev odprtih vprašanj naše narodne skupnosti lahko bistven element pri

utrjevanju dobrih sosedskih odnosov med Avstrijo in Jugoslavijo.

Ne glede na državne obiske pa pričakujemo od nove avstrijske vlade, da se v letu 1984 končno resno loti mnogih odprtih vprašanj na področjih predšolske vzgoje, obveznega šolstva, trgovske akademije, radia in televizije, vzdrževanja ustanov slovenske narodne skupnosti in drugih. Predvsem pa pričakujemo, da bo vlada končno ukrepala proti vsem tistim ustanovam in posameznikom, ki ovirajo in preprečujejo enakopravno uveljavljanje slovenskega jezika v javnosti.

Napovedani napad svobodnjaške stranke na obstoječe dvojezično šolstvo jemljemo zelo resno. Vemo, da je osvoboditev del demokratičnega tabora v Avstriji proti ločenim šolam. Prepričani smo tudi, da je v obeh velikih strankah mnogo nasprotnikov geto-šol. Upamo, da bodo le-ti odločilno prispevali k preprečitvi ločevanja slovensko in nemško govorečih otrok v šolah. Povsem se zavedamo, da tu lahko uspemo le skupaj z demokratičnim taborom.

V kolikor pa bi nekateri želeli vo-

(Dalje na 2. strani)

Vsi pristrčno vabljeni na

33. Slovenski ples

ki bo v soboto 7. januarja 1984 ob 20. uri v Domu sindikatov (bivši Delavski zbornici) v Celovcu, Bahnhofstraße 44

Za ples bosta igrala:

- PLANINSKI SEKSTET iz Podjune,
 - narodno zabavni ansambel MODRINA iz Kranja;
- za družabni spored bo skrbel:
- MITO TREFALT od RTV Ljubljana.

Vstopnice po 60 šillingov v predprodaji pri krajevnih prosvetnih društvih, v pisarni Slovenske prosvetne zveze in v knjigarni „Naša knjiga“ v Celovcu ali pri večerni blagajni.

SLOVENSKA PROSVETNA ZVEZA

Cena brezposelnosti

10 milijard šilingov v letu 1984

● V kolikor je verjeti ocenam, ki jih je objavil dnevni tisk, je bilo v Avstriji ob prestopu v novo leto izpraznjenih okoli 3 milijone steklenic sekta. Proizvajalci te „praznične“ pijače govorijo o rekordnem konzumu, kot ga doslej v naši državi še nikdar niso zabeležili. V določeni meri je na ta pojav vplivalo seveda tudi dejstvo, da so se s 1. januarjem 1984 občutno povišale cene tudi pri sektu.

● Toda v istem trenutku, ko je steklo po avstrijskih grlih baje 3 milijone steklenic sekta, je bilo v naši državi skoraj 160.000 ljudi brezposelnih. Od novembra 1983 do decembra se je število brezposelnih povečalo za več kot 23.000 oseb, povišanje je znašalo 17,2%. Pri tem povzroča skrb zlasti brezposelnost med mladino, ki znaša sedaj že 28,3%. Konec leta je bilo skupaj že 45.242 mladih delojemalcev brez zaposlitve, od tega 7960 starih od 15 do 19 let ter 37.282 starih od 20 do 25 let.

Na podlagi teh podatkov so strokovnjaki izračunali, da je povprečna brezposelnost v Avstriji leta 1983 znašala „samo“ 4,4 do 4,5% in ne od 4,6 do 4,8%, kot so prvotno napovedovali. V luči tega razvoja računajo, da število brezposelnih do konca januarja 1984 tudi ne bo doseglo napovedanega „rekorda“ 200.000 oseb. Zato v pristojnem ministrstvu za socialno upravo tudi kažejo določeno optimizem ter opozarjajo na dejstvo, da je v zadnjem obdobju povprečni porast brezposelnosti od leta do leta manjši: od 1981 do 1982 je brezposelnost narasla za 52%, od 1982 do 1983 pa le za 20,9% in tekem leta 1983 za 2,6%. Medtem ko za neposredno prizadete tak optimizem gotovo ni

nobena tolažba, pa v omenjenem razvoju le že vidijo prva znamenja morebitne ozdravitve gospodarstva.

Kljub temu pa je vse to le dvomljiva tolažba, kajti tudi ob omenjenem „boljšem“ razvoju je treba računati s tem, da bo v letu 1984 povprečno število brezposelnih znašalo 150.000 oseb, se pravi, da bo povprečna brezposelnost, ki je v pravkar zaključenem letu znašala 4,5%, letos narasla na 5,2% (prvotne napovedi so govorile celo o 5,5%).

Brezposelnost, ki pomeni za vsakega prizadetega in njegovo družino človeško gledano veliko gorje, pa je ob enem tudi veliko breme za skupnost. Računajo namreč, da bo samo za podpore brezposelnim v tekočem letu treba nameniti 10 milijard šilingov. V proračunu za leto 1983 je bilo v ta namen prvotno predvidenih 7,1 milijarde šilingov, vendar so morali zaradi močnejšega porasta brezposelnosti ta sredstva z dodatnim proračunom povečati za nadaljnji 2,1 milijarde šilingov. V letu 1984, ko bo brezposelnost še naprej naraščala, bo seveda treba poskrbeti tudi večja sredstva za podporo brezposelnim. In finančni minister je tozadevno že ukrepal: v sklopu velikega paketa novih obremenitev je tudi povišanje prispevka za sklad za brezposelne, in sicer od 4 na 4,4%, kar z drugimi besedami pomeni za državno blagajno oz. sklad za brezposelne dodatni dohodek v višini 1,3 milijarde šilingov.

Razumljivo pa s plačevanjem določene podpore brezposelnim vprašanje brezposelnosti še nikakor ni

rešeno. In rešitev tega čedalje resnejšega problema tudi ni odvisna le od ene strani; za rešitev si morajo prizadevati vsi merodajni dejavniki — od vlade pa do gospodarstva. V že omenjenem paketu vladnih ukrepov so na eni strani številne nove obremenitve, toda na drugi strani vsebuje ta paket tudi celo vrsto ukrepov, ki nudijo gospodarstvu najrazličnejše ugodnosti in sredstva, namenjena za ustvarjanje novih delovnih mest. Torej je tako kot od vlade odvisno tudi od gospodarstva samega, da se aktivno in solidarno vključi v boj proti naraščajoči brezposelnosti, s tem pa tudi v boj za novo poživitev gospodarskega razvoja.

Borci za mir niso „koristni idioti“

Do prav zanimivih ugotovitev sta prišla dva sociologa, ki sta skušala najti odgovore na razna vprašanja v zvezi z mirovnim gibanjem v Avstriji. Izkoristila sta zadnjo veliko mirovno demonstracijo, ki je bila 22. oktobra lanskega leta na Dunaju, ter sta anketirala reprezentativno število udeležencev te prireditve.

S svojimi ugotovitvami sta sociologa predvsem ovrgla znane kolumniste dvojlivega slovesa, ki v nekaterih avstrijskih listih vedno spet podtikavajo pristašem mirovnega gibanja enostransko usmeritev ter jih psujejo s „koristnimi idioti“. V resnici sta namreč kar dve tretjini vprašanih bili mnenja, da sta obe velesili — Amerika in Sovjetska zveza — enako odgovorni za oboroževalno tekmo in za ogrožanje svetovnega miru.

V ostalem se je okoli 90 odstotkov vprašanih izreklo za to, da na mirovnih demonstracijah nastopi tudi komunistični govornik, skoraj enako število pa jih je obžalovalo, da ÖVP-jevska mladina pri demonstraciji ni sodelovala.

Tudi za kardinala Königa kristjani, ki se angažirajo v mirovnem gibanju, niso „naivneži“ ali „koristni idioti“, marveč „nosilci novega upanja“. Kajti z iznajdbo in uporabo atomske bombe so postali iluzorni vsi poskusi opravičevanja vojne; z demonstracijami sicer ni možno uničevati raket, toda nadaljevati kot doslej in k vsemu temu molčati tudi ni več mogoče, je v noveletni poslanici naglasil dunajski kardinal König.

Amerika zapušča Unesco

ker ne služi več njeni politiki

Za mnoge ljudi in tudi vodilne politike veljajo Združene države Amerike za vodilno silo v vsem, kar je kakorkoli povezano z demokracijo in svobodo. Tudi v vprašanih svobode mnenja in svobode tiska so ZDA menda vodilne pred vsemi drugimi; da niti ne govorimo o tem, da je Amerika za mnoge naravnost raj človekovih pravic.

Toda že mnogokrat je ista Amerika — doma in širom po svetu — s svojimi dejanji izpričala ravno nasprotna dejstva, ko je nedvoumno dokazala, da sta svoboda in demokracija le eni: namreč tisti in takšni, kot jih izvaja in zapoveduje pač Amerika. In nekaj takega je demonstrirala Amerika tudi na prestopu iz starega v novo leto, ko je sporočila, da bo izstopila iz Unesca, specializirane organizacije Združenih narodov za izobraževanje, znanost in kulturo.

Takšno odločitev je ameriška vlada napovedovala že dalj časa in je v tem smislu s svojim vplivom tudi pripravljala javnost, ko je proti Unescu ter drugim organizacijam Združenih narodov objavljala očitke, da so se vse preveč „spolitizirale“. Toda v čem je bistvo takih očitkov? OZN in njene strokovne organizacije so bile v prvem povojnem obdobju še popolnoma pod ameriškim in zahodnim vplivom; mnogokrat so kot „glasovalni stroj“ sprejemale odločitve, ki sta jih želela in zahtevala Amerika in Zahod. Toda istočasno s procesom dekolonizacije in osvoboditve ljudstev se je bistveno spreminjal tudi ustroj OZN, ki je vedno bolj postajala forum široke svetovne družine neodvisnih držav, velikih in malih, ki so se vse enakopravno vključile v delovanje svetovne organizacije. To pa je imelo za posledico, da je v OZN čedalje pogostejše prišlo tudi do kritičnega ocenjevanja Amerike in njene politike ter obsojanja njenega vmešavanja v notranje zadeve drugih.

Podoben razvoj je doživel konkretno tudi Unesco, kateremu Amerika zato očita, da se preveč bavi s „političnimi“ vprašanji. V tem primeru igra še posebno vlogo vprašanje demokracije informacijskih dejavnosti, ki je kot eno izmed emancipacijskih vprašanj prisotno predvsem v okviru Unesca. Pri tem je treba vedeti, da imata Amerika in Zahod pod svojim vplivom kar 80 odstotkov vseh tistih medijev na svetu, ki skrbijo za pretakanje informacij in

s tem za oblikovanje javnega mnenja; torej je razumljivo, da je Amerika tako občutljiva, ko gre za okritev tega njenega monopola. Sedaj, ko si mlade neodvisne države skušajo v okviru Unesca izbojevati svobodo tiska in mnenja tudi zase, so seveda prizadeti interesi Amerike — zato je Unesco „spolitiziran“ in „zbirokratiziran“.

Toda pri tem ne gre samo za očitke, s katerimi skuša ameriška vlada utemeljevati svoj sklep. Gre pri tem še prav posebno za očitni pritisk, za izsiljevanje, kajti izstop Amerike iz Unesca pomeni hkrati tudi izgubo približno četrtnine vseh sredstev, s katerimi razpolaga ta mednarodna organizacija (prispevek Amerike k proračunu Unesca znaša namreč okoli 25 odstotkov, kar velja tudi za OZN in druge njene organizacije).

Odločitev Amerike, da zapusti Unesco, je bila objavljena v zadnjih dneh minulega leta, veljati pa naj bi začela s koncem tega leta. Torej imajo v Washingtonu še časa dovolj, da ta svoj korak temeljito premislijo. Ze sedaj pa je napovedani izstop izzval široko diskusijo in kritične ocene ne samo v Ameriki, ampak tudi v najširši mednarodni javnosti, kjer reakcije segajo od avstrijskega „obžalovanja“ pa do sovjetskega očitka „izsiljevanja“.

Simon Wiesenthal

petinsedemdesetletnik

Vodja židovskega dokumentacijskega arhiva na Dunaju Simon Wiesenthal, znan predvsem kot „lovec“ na nacistične vojne zločince, je obhajal svojo petinsedemdesetletnico.

V dobi nacistične strahovlade je Wiesenthal „spoznal“ kar dvanajst zloglasnih koncentracijskih taborišč in je kot edini izmed 89 sorodnikov preživel ta pekel. Po osvoboditvi se je posvetil načrtnemu izsledovanju nacističnih vojnih zločincev, ki so se iz strahu pred zasluženimi kaznjami poskrili po vsem svetu. Več kot tisoč sodolavcev zločinskega režima mu je uspelo spraviti pred sodišče, najbolj pa je postal znan z izsleditvijo zloglasnega Adolfa Eichmanna.

Med osebami, o katerih dejavnosti v nacistični dobi priča bogati Wiesenthalov dokumentacijski arhiv, je tudi marsikatera iz kroga tistih, ki se posebno radi trkajo na svoja koroški domovini zvesta prsa.

Samozavestno in delovno v novo leto 1984

(Nadaljevanje s 1. strani)

lilni boj za svoje glasove in s tem za oblast v deželi izvajati na hrbtu manjšine, nam preostane samo brezkompromisen boj proti geto-šolam. V tej borbi pa bo moral sodelovati vsakdo. Taka politična situacija, ki jo še najmanj želimo Slovenci, bi Koroško nesporno pahnila v podobne dogodke, kot smo jih doživeli v času napada na dvojezične krajevne napise. Mislim, da ni treba posebej opozarjati, da bi bila politična in predvsem gospodarska škoda (turizem) zelo velika.

V novem letu si bo ZSO prizadevala, da bomo kot narodna skupnost (ne kot stranka ali volilna grupacija) bolj kot v preteklosti iskali stike z različnimi organizacijami, strankami in ustanovami večinskega naroda. Pozorno bomo zabeležili tudi vsako pozitivno spremembo v korist slovenski narodni skupnosti. Vsekakor se osebno ne morem strinjati s tistimi, ki slikajo vse samo črno in s tem jemljejo moralno mnogim ljudem na terenu. To pelje pogosto celo tako daleč, da malih pozitivnih premikov sploh ne opazimo več in jih tudi ne znamo ovrednotiti.

Glede rezultatov ljudskega štetja iz leta 1981 se strinjam z izjavo deželnega glavarja Wagnerja, ki jo je dal za slovenski radio v Celovcu, namreč, da rezultati štetij ne odražajo dejanske številne moči narodne skupnosti. Naši nasprotniki dobro vedo, da je na južnem Koroškem štiri ali petkrat več slovensko govorečih ljudi, kot jih kaže zadnje ljudsko štetje. Poznajo tudi zgodovinske, politične, socialne, asimilacijske in druge vzroke, zakaj štetja v Avstriji niso objektivni pokazatelj številne moči manjšin. Najbolj pa se bojijo osveščanja tisočev prebivalcev na južnem Koroškem, da so po narodnosti Slovenci. Zato se bo ZSO v prihodnje bolj posvetila prav temu osveščanju ljudi in se postavila proti tistim (če bo treba tudi v vrstah znotraj manjšine), ki zaradi strankarsko-političnih in idejno-političnih interesov objektivno ožijo platformo narodno-političnega dela s tem, da kar naprej odpisujejo posameznike, ki jim ideološko ne grejo v račun.

V leto 1984 stopamo pogumno, zavedajoč se, da bo predvsem od nas samih odvisno, kako bomo oblikovali naše delo ter s tem krepili samozavest in prizadevnost naših ljudi.

Za nonkonformizem in proti intelektualni lenobi

UTRINKI IZ ZAKLJUČNE DISKUSIJE 15. KOROŠKIH KULTURNIH DNI

„Saj bomo preživel, kajne?“ Taka pozitivna podmena bi za Antona Beblerja bila boljše izhodišče za diskusijo ob zaključku 15. koroških kulturnih dni, kajti vprašanje „Bomo preživel?“ dopušča tudi negativen odgovor, v tem primeru pa bi vsaka razprava bila odveč. Tudi Antonu Trstenjaku bi bilo ljubše manj apokaliptično vprašanje, čeprav je sprejel njegovo izzivalnost. In izziv so diskutanti za okroglo mizo domala vsi sprejeli.

Abecedni red je nanesel, da je prvi dobil besedo edini Korošec med razpravljalci, Pavle Apovnik, ki je svoj odgovor najbolj zasukal na koroško, manjšinsko stran. „Ali bomo preživel kot koroški Slovenci?“ je bilo njegovo izhodišče, takoj pa je priključil vprašanje po tem, kaj nas ogroža. Tu je navedel eksogene, torej vnanje, in endogene, torej notranje nevarnosti. Med vnanjimi so nemški ekspanzionizem, nemškoavstrijski nacionalizem, gospodarsko krizo in trostrankarski sporazum. Nevarnosti, ki na manjšino delujejo od znotraj, pa so za njega malodušnost, konformizem, „odrešeništvo“, torej iskanje rešitev v raznih političnih ideologijah, intelektualno lenobo in nesamostojnost v mišljenju, nestrpnost do drugače mislečih ter večno sprtost.

Seveda je skušal nakazati tudi izhod. Njegova glavna zahteva je bila, da naj Slovenci razvijajo nonkonformizem, kajti asimilacijski pritisk je pritisk v smeri konformizma; prav tako naj razvijajo intelektualne spo-

sobnosti in sposobnosti za teorijo ter gojijo naj samopomoč v pravem smislu besede. Pozneje v razpravi je še podkrepil svoj očitek intelektualne lenobe. „Vaša nevzmirljenost me zelo vznemirja“, je zabrusil slovenskim intelektualcem in s tem nekatere le izzval toliko, da so se prijavili k diskusiji.

Še prej so s svoje strani skušali odgovoriti na naslovno vprašanje drugi podijski diskutanti. Tako se je Anton Bebler iz Ljubljane posvetil bolj vojaškim razsežnostim vprašanja in ugotovil alarmantno stanje: prvič je možna resna ogrožitev biološkega

obstoja celotnega človeštva. Vendar pa kljub temu ni videl vzroka za pesimizem. Njegov optimistični zaključek: človeštvo ima pred sabo še kar lepo prihodnost.

Za njim je tudi slovenski kulturni minister Matjaž Kmecl zagovarjal optimizem, čeprav dejstva narekujejo dramatičnost položaja in vprašanj v takem položaju. Številne samorodne skupine, ki so substrat za vso civilizacijo, so v nenehnem boju za kulturno preživetje, pri tem pa so izpostavljene uničevalnemu pritisku z dveh strani: atavističnemu, podedovanemu pritisku s poznanimi mehanizmi koloniziranja in bolj skritemu, zato pa

tembolj nevarnemu tehnološko funkcionalističnemu, ki zaradi „praktičnosti“ zagovarja uistosmerjanje, serijsko monokulturnost, kajti manjše skupine so nefunkcionalne in drage. Temu je zoperstavil ugotovitev, da je prav diferenciacija, različnost, osnovno gibalno civilizacije, in se zavzel za to, da bi podobno kot v naravi z biotopi ustvarjali neke vrste kulturotope ali linguotopoe. Obravnavanje slovenske narodne skupnosti na Koroškem je imenoval strašen nesporezum. Po logiki preteklosti je to obravnavanje analogno najstrašnejšemu ekološkemu onesnaževanju, torej prava politika kataklizme.

Bojan Štih je nastopil proti temu, da Slovenci sami sebe opredeljujejo po merilih province, Boris Pahor pa se je spustil v polemiziranje okoli suverenosti Slovenije ob primeru depozitne in izobraznevalne politike. Anton Trstenjak končno se je bolj načelno lotil odnosa med človekom in naravo v smislu svoje teze, da je človek programiran za kameno dobo, živi pa v atomski dobi.

Diskutanti iz občinstva so se osredotočali predvsem na naša domača vprašanja, pri tem pa sta tako Avguštin Malle kot Janko Zerzer obžalovala neodvisnost pri slovenski intelektualni srenji. Kot sklep pa bi lahko navedli poantirani izziv Erika Prunča, ki je tudi sicer bil med najbolj prizadevnimi diskutanti: „Preživel bomo, če bomo hoteli; še prej pa se moramo naučiti živeti.“

p. w.

Diskutanti za okroglo mizo so skušali odgovoriti na vprašanje: „Bomo preživel?“ Z leve sedijo: Pavle Apovnik, Bojan Štih, Matjaž Kmecl, Reginald Vospornik, Anton Bebler, Tomaž Lukmann, Anton Trstenjak in Boris Pahor.

V pripravi zbirka pettisoč koroških ljudskih pesmi

Predstavitev glasbene produkcije treh založb

Kdo bi si mislil, da imamo na Koroškem nekaj tisoč slovenskih ljudskih in narodnih pesmi? Vse to kulturno bogastvo bo izšlo v petih knjigah pri založbi Drava. To je napovedala dr. Zmaga Kumer, znana narodopiska in sodelavka Sekcije za glasbeno narodopisje Inštituta za slovensko narodopisje Znanstvenoraziskovalnega centra Slovenske akademije znanosti in umetnosti na predstavitvi glasbene proizvodnje založbe Drava in Obzorja sredi decembra.

Prva knjiga zajetne zbirke naj bi segala štiristo do petsto pesmi iz izšla še v letošnjem letu in bo ob- Kanalske in Ziljske doline. Prvi za-

Pliberška Edinost pod taktirko Foltija Hartmana je dobila svojo ploščo. Predstavili so jo tako v Celovcu kot v domačem Pliberku.

pisni pesmi izvirajo že od Matije Marjarja-Ziljskega, sami sodelavci Slovenske akademije znanosti in umetnosti pa so obiskali okoli osemdeset vasi na Koroškem in napravili okoli 1700 posnetkov.

Knjižna izdaja je ena od oblik, kako skušajo narodopisci vrniti ljudem, kar so od njih dobili. Druga oblika pa je izdaja plošče. Tako so na omenjeni predstavitvi v celovškem domu sindikatov, ki so jo priredile založba Drava, založba Obzorja, Založništvo tržaškega tiska in Slovenska prosvetna zveza, predstavili dvojni album „Koroška“. Plošči v seriji „Slovenska glasba“, ki naj bi skupno obsegala deset edicij in zajela zvočne primere izvirne ljudske glasbe iz celotnega slovenskega kulturnega prostora, prinašata 36 naslovov koroške ljudske glasbe, od Potoč pri Zilji do Pliberka v Podjunji.

Moški pevski zbor Edinost iz Pliberka je s svoje strani izdal ploščo „Se že svita bo den“, kjer so pevci pod vodstvom Foltija Hartmana posneli sedemnajst večinoma koroških pesmi. Tudi ta plošča je izšla pri založbi Obzorja.

Koroški partizanski pevski zbor pa je pri Dravi izdal svojo prvo kaseto. Na njej so pevci zbora pod taktirko Branka Cepina zapeli dvanajst partizanskih in delavskih pesmi. Kaseti bo sledila tudi plošča.

Druga kasetna iz glasbene proizvodnje Drave in ZTT je kasetna z naslovom „Koroški pojo“, združuje pa takorekoč klasične pesmi iz repertoarja koroških pevskih zborov. Na njem so že zgodovinski posnetki Združenega mešanega in moškega zbora Franc Pasterk-Lenart, zbora, ki je do začetka sedemdesetih let združeval pevce železnokapelške Zarje in šentviške Danice in ga je vodil Vladimir Prušnik. Poleg tega pa na kaseti slišimo tudi mešani pevski zbor SPD Danica pod vodstvom Hanzija Kežarja.

Na sami predstavitvi so pliberški pevci za pokušino zapeli nekaj pesmi s plošče, domačini iz Horca pa so zvočno predstavili dve pesmi z dvojnega albuma „Koroška“.

OBVESTILO

Občni zbor Slovenske prosvetne zveze bo v petek 13. januarja 1984 ob 19. uri v novem dijaškem domu, Celovec, Mikschallee.

„Striptease“

Odločna adaptacija povprečnega besedila

Geslo „nove vsebine in nove oblike v našo prosveto“ sodi danes v standardni repertoar slovenskega kulturno-političnega diskurza. Tipično za naš diskusijski standard pa je, da si skoraj nihče ne more živo predstavljati ominoznih novih vsebin v novih oblikah. Je vse novo „avantgarda“, kot tako nerazumljiva in nedostopna, neuporabna za ljudstvo? Nesporazumov v tej zvezi je mnogo.

Dunajski študentje (in posebnost študentke!) so bili med najbolj glasnimi godrnjači, češ, konec naj bo starosvetnosti, naj živi dvajseto stoletje. Godrnjali so abstraktno. Na kulturnih dneh so lahko udeležili svoje predstave. Uprizoritev igre „Striptease“ Slavomira Mržka je tako pomenila tudi uprizoritev doslej le žurnalistično formuliranih zahtev po novi prosveti. In prav gotovo je presenetila marsikaterega skeptika, ker ni bila pretežno prebavljiva za občutljivi želodec koroško-slovenskega gledalca, ker ni bila nedostopna našemu človeku, dolgočasna ali intelektualistična pa že sploh ni bila. Seveda so morali igro malo sfrizirati, jo adaptirati za naše razmere. Mrožkovo besedilo filozofira dokaj neobvezno o zunanjih in notranjih svobodi človeka in o neki neznani sili, ki ga dominira. Kdo je ta roka, ki sleče Mrožkovega junaka? Abstrahirana država, totalitarizem, Orwellov „Veliki brat“? Nemščina imenuje tak način posploševanja „wisch-waschi“. S prologom in zlasti z epilogom vključno ekstatičnim rock'n'rollovskim protestom (zakaj nemškimi?) je uspelo igralski skupini KSSŠD jasno povedati, kdo je v našem koroško-slovenskem primeru nehumana posiljevalna roka, ne da bi

kdaj padla beseda „nemški nacionalizem“ ali „Heimatdienst“. Splošno veljavno je tako postalo konkretno, konkretizirano je ostalo splošno veljavno.

Rudi Vouk kot zagovornik notranje svobode je prepričljivo smešil vse slovenske malomeščanske „privatizerje“, Lipej Ogris-Martič je bil odličan strahopetec, sploh tedaj ko se je sprostil v Bilčevščini, kakor da

bi hotel karikirati neke tamkajšnje slovenske oportuniste. Škoda, da sta udarila pri naglašanju besed včasih zelo mimo, sicer pa sta to počenjala zelo samozavestno. Tudi kretnje na odru niso bile docela izpiljene. Oboje pa se da z nekaj truda popraviti. Neomejeno priznanje velja Sonji Kólich kot režiserki in igralki Roke.

Naj zaključim s pomislekom, da je bil Striptease odlična samoprikaz dunajskega Kluba in kot tak mnogo učinkovitejši, kakor že po konceptiji ponesrečena samopredstavitve v diapozitivih pred igro.

J. O.

V soboto vsi na Slovenski ples!

Božični in novoletni prazniki so za nami, čas ko smo se srečevali v družinskem krogu, z ožjimi sorodniki ali prijatelji. V tem času je tekla tudi beseda o tem, kdaj in kje se bomo spet srečali. Gotovo je bilo tudi izrečeno, da na eni izmed družabnih prireditev, ki jih prirejajo naša društva, ustanove in organizacije, pri čemer je gotovo bil omenjen tudi tradicionalni Slovenski ples, ki ga prireja Slovenska prosvetna zveza v Celovcu.

Vsi vemo, da je Slovenski ples bila prva slovenska družabna prireditev v Celovcu in je zdaj po več kot tridesetih letih s svojo tradicijo dosegel tako priljubljenost, da o njej govori staro in mlado. Res, Slovenski ples je postal simbol za naše vsakoletno družabno srečanje, še več, dobil je tudi številno sorodnih prireditev, zlasti med krajevnimi društvi. To pa nikakor ni zmanjšalo pomena in priljubljenosti Slovenskega plesa, ampak je vedno znova — iz leta v leto — pridobival nove, mlade prijatelje, ki prihajajo na pobudo naših starejših rojakov, ki imajo prav na to prireditev nešteto lepih spominov. Kajti na Slovenskem plesu se srečujejo naši rojaki od Zilje preko Roža do Podjune in iz matične Slovenije, Trsta, Gorice in Kanalske doline; pridejo pa tudi številni prijatelji iz vrst večinskega naroda, ki vedo za pristrčno vzdušje, ki se razvija na vsakem tridicionalnem Slovenskem plesu.

Tako bo tudi v soboto, ko Slovenska prosvetna zveza spet vabi na svoj 33. Slovenski ples v Domu sindikatov (bivši Delavski zbornici) v Celovcu, kjer bodo za zabavo igrali znani in priljubljeni plesni ansambli in, ko se bomo spet srečali s prijatelji in znanci in veselo zarajali. Zato v soboto vsi na Slovenski ples!

2

Takšne so pač usode storij in knjig, ki jih kdaj kdaj z nič hudimi nameni napišemo. Seveda na srečo ne dožive te knjige pri vseh bralcih neprijaznega sprejema.

Iz tistih dni po izidu moje zbirke črtic, Zibelke pa se mi je ohranilo zanimivo pismo (17. marec 1954) prijatelja Marka (Franca Primožiča). V tistem času je ta podgrajski sin iz Roža doma že postal diplomat, a je le še zaradi svoje navezanosti s kraji svojega rojstva in otroštva utegnil napisati nekaj svojih pogledov o pisanju in koroški snovi. Takole je to povedal:

Nisem nikakšen kritik, toda ko so bili Tvoji osnutki še v rokopisu, si mi jih hotel pokazati, ne toliko da mi jih hotel pokazati, ne toliko da vplivam morda na njihovo usodo, marveč — jaz sem tako razumel, da ti povem svoje osebno mnenje, ki pa tudi v tem slučaju, ko sem dobil v roke že tiskano knjižico — le samo moje osebno mnenje. Mislim, da smo vsi bili prijetno iznenadeni, ko smo knjižico zagledali tiskano. Jaz vsaj sem bil. Ko sem listal po

njej, sem na prvi mah opazil, da me ne kot Podgrajčana še posebno zanima. Saj je tematika izbrana tako, da naj da svojevrsten prerez skozi zadnjih 100 let (recimo). Podgrada in njegovih ljudi. To je prav lepa za-

ROK ARIH

Pripovedi o odstranjujočih in odmirajočih vaseh

kor jaz razumem, potem se ne smeš ustavit na pol pota ali pa si s tem šele nakazal osnove za daljnjo obdelavo zanimivih tem in tez, ki si jih postavil. Če je knjižica namenjena nam Podgrajčanom — v širšem smislu Korošcem — ka-

— si se — ali ustavit na pol pota ali pa si s tem šele nakazal osnove za daljnjo obdelavo zanimivih tem in tez, ki si jih postavil. Če je knjižica namenjena nam Podgrajčanom — v širšem smislu Korošcem — ka-

kor jaz razumem, potem se ne smeš ustavit na pol pota, ker si nas ravno zagolical in temeljito ujezil. Zakaj na pol pota? Jaz osebno vidim v tvojih črticah še vedno in predvsem šele osnovno koncepcijo. Črtice so po tematiki (snovi) — ponavljam — zelo zanimive, bilo bi pa potrebno, da na vsako posebej sedeš in jo obogatiš s fantazijo, z življenjem, z živimi ljudmi, z realnostjo. Poizkušaj jih doživljati v sebi te tvoje ljudi, prekuhaj jih tako, da bo vsak posebej zaživel s polnim življenjem v Tebi in to tako intenzivno, da ga boš potem dobesedno izbruhnil. Še in še pojdi med te naše žive ljudi, živi z njimi, delaj z njimi, pehaj se z njimi, da bo vsak v tebi čimbolj dognan, čim

bolj prepričljiv, čim bolj živ. Takšen lik, samo takšen bo nas Podgrajčane-Korošce — zagrabil pa če nas boš še tako kruto, ampak temeljito ošibal...“

Markovega pisma nisem do kra-

ja navedel, ker mi gre le za njegov poseben vid, nikakor ne za morebitno edino zveličavno lepoto merilo. Razumljivo, da ne kaže iskati podobnosti ali pa uporabnosti v podrobnem pomenu v vsem, kar bom zapisal v strojček o branju, s katerim nameravam seznaniti bralca. Le za izhodišče naj mi bodo Markove misli in v potrdilo, da se vsaj kot spremljevalec novejših stvaritev še srečujem z usodami koroških in drugih ljudi v soseščini.

Razne miselne zveze so me kdaj kdaj prešinile, ko sem že prebiral Lipušev

Odstranitev moje vasi.

Priznati moram, da mi je knjižica ponudila svojstveno zabavo, prav zaradi pisateljeve humorističnosti in tu-

di pronicljivosti, pa čeprav začenja na samem začetku z mračno gospo Matildo (I). Z gospo, tako poimenovano, pravzaprav za ljudskim imenom, sem se seznanil že zdavnaj v precej drugačnih okoliščinah in to ne le v literarni obliki, temveč čisto zares, tam v kapelških hribih samih. Kasneje sem zato omenjal njeno ime, pač ljudsko poimenovanje smrti tudi v pripovedi Podmorica v gorah.

Ne preseneča pa me le tovrsten začetek in ključek romana le pri pisatelju Florijanu Lipušu, temveč neke vrste pravcati danse macabre: mrtvaški ples, s katerim sem se srečal tudi v drugih delih mlajših koroških pisateljev, med njimi na primer s Črnim ciklom pesmi Janka Ferka Smrt (Mohorjeva založba, 1982). Ob stihu: v nočnem spanju zraven trupla crknjena živina / kakšna složnost brez mej — se človek vpraša, kakšno premagovanje preteklosti je izvilo pesniku ta stihvzdih. Razumljivo, da se lahko bralec vprašuje, kakor se mu zdi in zljubi.

(Dalje prihodijo)

Naša društva so silvestrovala

Mnogo naših društev je za slovo staremu in v pozdrav novemu letu tudi letos vabilo svoje člane in prijatelje na silvestrovanje, da se skupno poveselijo ob prelomnici novega leta. Za nekatera društva je to že prava tradicija, da prireajo svoja silvestrovanja. Tako je bilo spet v Pliberku, kjer je MPZ „Podjuna“ vabil v dvorano gostilne Schwarzl; v Železni Kapli v hotelu Obir, kamor je vabilo SPD „Zarja“ in v Mestni hiši v Borovljah, kjer je SPD „Borovlje“ vabilo na silvestrovanje.

Z eno besedo lahko rečemo, da je bilo povsod veselo razpoloženje, kar je najboljšo potrdilo, da funkcionarji omenjenih prireditev znajo pripraviti privlačne veselice, ki privabijo številne rojake od blizu in daleč. Pri sporedih večinoma sodelujejo domači pevski zbori, humoristi in kajpada tudi kvalitetni instrumentalno zabavni ansambli. Razen tega so ponekod na sporedu tudi srečolovi in kratki pozdravi; vsako silvestrovanje pa je namenjeno veselemu razpoloženju in plesu. Tega pa je bilo povsod mnogo, saj so se pari vrteli do ranih jutranjih ur novega leta.

MPZ „Podjuna“ je za igranje za ples pridobil znani ansambel Vlada Bukovca. Tudi v Borovljah so poskrbeli za pevca iz Slovenije. Nastopila sta znani domači „Plainski sekstet“ in popularni in priljubljeni pevec Andrej Sifrer. Nič drugače ni bilo v Železni Kapli, tja je namreč prišel ansambel „Čudežna polja“ iz Maribora. S tem je tudi na teh veselicah ob koncu staroga leta prišla do izraza tesna povezanost naših krajevnih slovenskih prosvetnih in drugih društev z matičnim narodom.

Vsi, ki so se udeležili omenjenih silvestrovanj, so bili zadovoljni, da so skupno s svojimi rojaki in tudi prijatelji večinskega naroda ob glasbi in veselem razpoloženju pričakali novo leto.

Rožek - Ravne

Na Štefanovo je Kulturno društvo „Peter Markovič“ iz Rožeka vabilo na kulturni popoldan v gostilno pri Kosi na Ravnah.

Tokrat sta bila v gosteh moški pevski zbor „Kralj Matjaž“ iz Libuče in lutkovna skupina KPD Šmihel. Z veseljem smo poslušali lepo petje „Matjaževcev“, ki so, kot smo zvedeli, tokrat prvič gostovali v Rožu. Prav tako nas je razveselila lutkovna skupina z igrico „Račka“.

Kljub meglenu dnevu in odročnemu kraju, ki pa je pokrajinsko zelo lep, se je na Ravnah zbralo kar lepo število ljudi, ki so z velikim zanimanjem sledili privlačnemu sporedu podjunskega gostov. Predsednik Franci Kattinig je med številnimi gledalci pozdravil ravnatelja slovenske gimnazije v Celovcu dr. Reginalda Vospernika, rožškega župnika Nika Marktla in še druge kulturnopolitične zastopnike naše narodne skupnosti.

Naj še zapišemo, da je domačin Aleks Schuster (pevovodja rožških pevcev) na posrečen način v obliki pogovora z Jurijem Mandlom predstavil domačinom pevski zbor „Kralj Matjaž“, ki uživa velik ugled ne sa-

ninski sekstet“ in popularni in priljubljeni pevec Andrej Sifrer. Nič drugače ni bilo v Železni Kapli, tja je namreč prišel ansambel „Čudežna polja“ iz Maribora. S tem je tudi na teh veselicah ob koncu staroga leta prišla do izraza tesna povezanost naših krajevnih slovenskih prosvetnih in drugih društev z matičnim narodom.

Vsi, ki so se udeležili omenjenih silvestrovanj, so bili zadovoljni, da so skupno s svojimi rojaki in tudi prijatelji večinskega naroda ob glasbi in veselem razpoloženju pričakali novo leto.

Občinska seja v Škofičah

Soglasno so sprejeli na zadnji občinski seji v Škofičah proračun za prihodnje leto, ki znaša 12,2 milijona šilingov in je izenačen. Kot je razvidno iz predloga za proračun bo največja obremenitev proračuna kanalizacija v občini. Tisti, ki so že priključeni na kanalizacijo, bodo do slej plačali za enoto 1.760 šilingov. Sklepali so tudi o povišanju pristojbine za odvažanje smeti. Razpravljali so tudi o prošnjah za prenamembe zemljišč, od 18 prošelj so sprejeli 9 soglasno, ostale pa so na predlog izvedencev zavrnili. Na predlog občinskega odbornika EL Hermana Jägerja so končno sprejeli tudi prošnjo Mira Mischkulniga, ki so jo lani še zavrnili, ter soglasno ugodili prošnji po prenamembi. Ob koncu seje je v imenu EL Hermana Jägerja poudaril dobro sodelovanje občinskih frakcij v preteklem letu ter želel vsem navzočim vse dobro za leto 1984.

SSG v Trstu v težavah

Slovensko stalno gledališče v Trstu je v velikih težavah. Ne zaradi organizacijske ali umetniške plati, ampak zaradi tega, ker mu z uradne italijanske strani ne priteka nobenih finančnih sredstev, čeprav ima do le-teh kot vsako drugo gledališče večinskega naroda vso pravico (kot teater manjšine bi moral imeti še večjo podporo), je položaj SSG v Trstu pred pravo katastrofo. Članom kolektiva decembra niso mogli dati plač, ker dežela in zveza nista več prevzela poročila za potrebne kredite, čeprav je dežela svojčas tako poročila obljubila. To pa pomeni, da ne bo prišlo do poravnave tozadevnih kreditov, kaj šele do

potrebne priliva finančnih sredstev za tekočo sezono.

Toda kolektiv SSG v Trstu dela naprej in bo svoj program za tekočo sezono povsem izpolnil. S tem bosta vodstvo kot kolektiv dokazala, da tudi s tako velikimi težavami, nastalimi po krivdi uradnih oblasti, ne bosta klonila in izpričala svojo življenjsko moč. Prav premieri zadnjih komadov SSG v Trstu sta najboljši dokaz, da ta edina poklicna ustanova v zamejstvu deluje, kot so to potrdile časopisne kritike, na najvišji umetniški ravni; da tudi zaradi težav, ki že načinjajo socialni položaj uslužbencev, ne bodo prenehali s svojim poslanstvom.

PISMO BRALCA:

Bomo preživel?

Zaključek 15. KKD je tvorila okrogla miza na temo „Bomo preživel?“. To vprašanje je iz vidika obstoja slovenske narodne skupnosti na Koroškem — ob spremljanju za manjšino važnih dogodkov v zadnjih letih — nedvoumno važnega značaja.

Prireditelji KKD so bili z izbiro povabljenih podijskih diskutantov neprevidni. Sprašujem se, ali jih je pri načrtovanju te diskusijske runde vodilo le stremenjeju za senzacionalnosti ne pa prizadevanje po globoki, zadovoljivi in nujno potrebni diskusiji našega položaja? Število sodelujočih osebnosti (sedem po številu) ki se vrhu tega bavijo z različnimi področji me potrjuje v mojih pridržkih. Tako ni bilo čudno, da se je o raznih, tudi v širšem smislu besede življenjsko važnih vprašanjih razpravljalo le na površju. Razumljivo je, da je del občinstva, ki je številno in z zanimanjem zasledovalo večer, bilo s potekom in izidom le-tega nezadovoljno. Večer se je končal s tolkimi vprašanji, da bi za njihov odgovor potrebovali ponovno številne diskusijske večere. Mislim da je — ravno ob trenutno narodno političnem položaju upravičenemu naslovu večera — skrajno površno uprizoriti diskusijo na takšen način.

Popolnoma bi zadostovalo povabiti tri osebe, ki intenzivno zasledujejo razvoj koroških Slovencev in zanesljivo bi izdiskutirali razna vprašanja izčrpnije — če ne v njihovi celotni problematiki. Redki prispevki, ki so se bavili z iskanjem po vzrokih za napredujočo asimilacijo, z narodnostno vzgojo domov in gimnazije, z enotnostjo med Slovenci samimi, z zadržanjem slovenskih intelektualcev in z, predvsem v zadnjem času aktua-

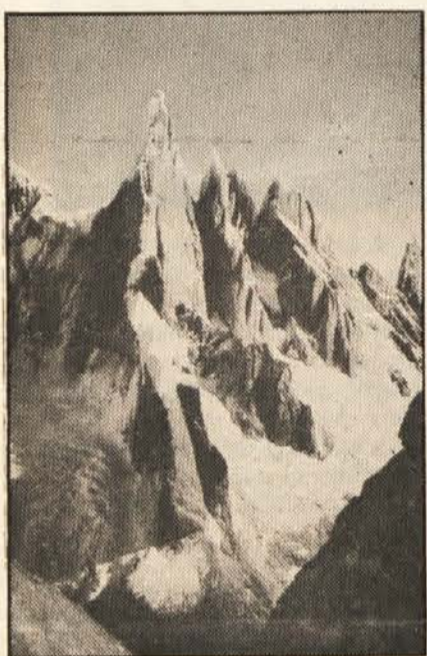
lizirano, problematiko šolstva bi bili vredni obširne razprave, tako so pa utonili med številnimi polemičnimi in bolj ali manj nezanimivimi prispevki.

Diskusija je bila nepopolnega in akademskega značaja, zanemarjeni so bili dejanski problemi s katerimi se Slovenci v vsakdanjosti srečavajo. Prav tako politična stagnacija pri koroških Slovencih v zadnjih letih in iskanje po njenih vzrokih sploh ni bila omenjena. Tudi dejstvo, da v manjšinski politiki samo še reagiramo ne pa agiramo, ni bilo obravnavano. Ali smo se z vsem tem že spoprijaznili?

Nasprotno pa si od nobenih takšnih diskusij ne smemo pričakovati rešilnih konceptov, vendar pa krepitev samozavesti in prepričanje, da bomo preživel!

Flori Wieser, Dunaj

Izredna zmaga slovenskih alpinistov

Pred dnevi se je vrnila iz Argentine jugoslovanska alpinistična odprava, ki se je 8. decembra povzpela na argentinski vrh Fitz Roy. Prvi vzpon ni uspel, drugi (štiri dni za tem), pa je bil uspešen. Ta izredno težki vrh so po novi smeri, v kateri so bile poprej neuspešne že štiri odprave, preplezali znani slovenski alpinisti Franček Knez, Silvo Karo in Janez Jeglič.

Dan po uspešni zmagi pa so preplezali še novo smer na vrh Mermoz. Štiričlanska odpravo je vodil Stane Klemenc.

Pravni nasveti

Vedno spet potrebujejo posamezniki in društva pravne nasvete, zato se je Zveza slovenskih organizacij odločila, da napolni to vrzel z uvedbo rednih pravnih nasvetov, ki jih bo dal ob spodaj navedenih terminih DR. FRANCI SERAJNIK:

v CELOVCU (v prostorih ZSO, Gasometergasse 10)

v petek 13. 1. 1984
in v petek 10. 2. 1984
med 10. in 13. uro.

v PLIBERKU (v prostorih Posojilnice Pliberk)

v soboto 21. 1. 1984
in soboto 18. 2. 1984
med 10. in 12.30 uro.

v ŠENTJAKOBU v Rožu (v prostorih Posojilnice)

v petek 27. 1. 1984
in v petek 24. 2. 1984
med 17. in 20. uro.

Dražji davek na motorna vozila

Osebnih avtomobilov in kombijev:	prej
do 1000 ccm	60 šil.
do 1250 ccm	90 šil.
do 1500 ccm	120 šil.
do 1750 ccm	180 šil.
do 2000 ccm	225 šil.
do 2500 ccm	360 šil.
do 3000 ccm	450 šil.
do 3500 ccm	600 šil.
do 4000 ccm	750 šil.
nad 4000 ccm	1050 šil.

Davek za motorna vozila na dizel je nižji za eno stopnjo na razpredelnici (primer: za 1250 ccm — 60 šilingov).

PRIREDITVE

ŠMIHEL
Premiera lutkovne igre
ZVEZDICA ZASPANKA
v petek 6. januarja 1984, ob 14.30 uri v farni dvorani v Šmihelu.
Prireditelj: KKZ, KDZ in KPD v Šmihelu

RADIŠE
8. RADIŠKI PLES
v soboto 4. februarja 1984 ob 19. uri v kulturnem domu na Radišah.
Igrajo Fantje iz Podjune.

ZELEZNA KAPLA
SANKARSKÉ TEKME
ki štejejo za pokal Obirja 1984
15. januarja 1984 ali 5. februarja 1984 v Lobniku. Prireditelj SSK Obir.
22. januarja 1984 na Obirskem. Prireditelj: SPD Obir
12. februarja 1984 v Lepeni. Prireditelj: SPD „Zarja“ (zaključna tekma za pokal Obirja)

LJUBLJANA
Ogled kulturnega in kongresnega centra Cankarjevega doma v Ljubljani in obisk igre Roberta Thomasa „Dvojna igra“ v Šentjakobskem gledališču (komedija presenečenj v petih dejanjih)
v petek 6. januarja 1984. Odhod: ob 13. uri iz Tinj, ob 13.25 uri iz Celovca (izpred Mohorjeve).
Cena: 190 šil. (vožnja in vstopnina)
Prijava: najkasneje do 5. januarja 1984 na Dom v Tinjah.

17. smučarska tekma pri Mozganu (Organizator SPD Zarja) prihodnjo nedeljo ODPADÉ. NOVI TERMIN: v nedeljo 29. januarja 1984.

GLOBASNICA
11. PODJUNSKI PLES
v soboto 14. januarja 1984, ob 20. uri pri Soštarju v Globasnici. Za ples igra „Planinski sekstet“. Nastopa mešani zbor „Peca“ domačega društva. Prireditelj: Slovensko kulturno društvo v Globasnici

TURNI SMUČARJI, POZOR!
v nedeljo 8. januarja 1984 gremo na Babo (1892 m)
Zbirališče: ob 9. uri v Šentjakobu v Rožu (na trgu). Vabi: Slovensko planinsko društvo Celovec.

ZELEZNA KAPLA—SARAJEVO
Izlet z letalom na zimske olimpijske igre v Sarajevo v nedeljo 19. februarja 1984 (odhod z Brnika v jutranjih urah, povratek zvečer).
Cena: 1300 šil. (1000 šil. je treba vplačati pri prijavi).
Prijavljeni dobijo še dodatne informacije. Prijave sprejemata Franc Stern/Esso in Ludvik Tomaschitz/hotel Obir. Zadnji rok prijave je 6. januar 1984.

OBIRSKO
OBIRSKI SANKAŠKI POKAL 1984
v petek 6. januarja 1984

(Peručeva proga)
nedelja 8. januarja 1984
(Pistotnikova proga)
Start ob 10. uri. Prijave ob 8.30 ure naprej. Tekmovanje bo v 9. skupinah. Vsak tekmuje na lastno odgovornost. Za športne sanke je obvezna čelada.
Prireditelj: Alpski klub Obir.

CELOVEC
Predstavitve dvojezične knjige sodobnega gradišćansko-hrvaškega pesništva „Ptiči i slavuji — Hawks and nightigales“ in odprtje razstave slik Eriha Novoszela (Nova Gora, Gradišćanska)
v torek 10. januarja 1984 ob 18. uri v Mohorjevi knjigarni v Celovcu.
Prireditelja: Naš tednik in Mohorjeva založba.

ŠENTPRIMOŽ

NOVOLETNI KONCERT

v petek 6. januarja 1984 ob 14.30 uri v kulturnem domu „Danica“ v Šentprimozu.
Sodelujejo: MePZ „Rož“ iz Šentjakoba v Rožu, kvartet Kluba slovenskih študentov v Gradcu, MePZ „Danica“ v Šentvidu v Podjuni
Prireditelj: Slovensko prosvetno društvo „Danica“ v Šentvidu v Podjuni.

OJSTRNIKOV LJUDSKI TEK
Danes, petek 6. 1. 1984, organizira Športno društvo Zahomc „Ojstrnikov ljudski tek“ v Ziljski Bistrici. Začetek ob 10. uri.

CELOVEC — ZAGREB
Ogled razstave Ivana Meštroviča v prostorih gornjega grada v Zagrebu v nedeljo 22. januarja 1984.
Razstava za 100-letnico rojstva Ivana Meštroviča je doslej največja razstava njegovih del. Na njej je zbranih 240 eksponatov, od tega 88 kipov in reliefov.
Prispevek: 250 šil. za vožnjo in 70 šil. za kosilo. V Zagrebu možnost obiska maše.
Odhod: 5.30 Sienčnik (Dobrla vas) 5.40 Škocijan (občina) 6.00 Celovec, Mohorjeva.
Prireditelja: Krščanska kulturna zveza in turistična agencija Cartrans.

VELIKOVEC

DAN KNJIGE

v gospodinjški šoli v Sentrupertu pri Velikovecu
v sob. 7. in ned. 8. januarja 1984
● Sobota ob 14. uri: branje otroških knjig Lenčke Kupper, Milice Hrobath in Andreja Kokota — Brali bodo avtorji
Po branju sledi lutkovna predstava „Račka“, igra lutkovna skupina KPD Šmihel.
● Nedelja ob 14. uri: Maja Haderlap bo predstavila svojo pesniško zbirko „Žalik pesmi“. Magda Kunčič in Miha Vrbinc bosta brala pesmi Milke Hartmanove in Antona Kuchlinga.

SELE
KONCERT
ob 30-letnici pevskega društva Sele
v nedeljo 15. januarja 1984 ob 14. uri v farni dvorani v Selah. Nastopajo domače pevske skupine.
Prireditelj: Pevsko društvo Sele.

TURNI SMUK ZA KARAVANŠKEGA MEDVEDA,

ki je bil napovedan za 6. 1. 1984 ob 11. uri odpade in je preložen na poznejši čas.

Slovensko planinsko društvo Celovec

NAUTIC-KLUB KOROTAN

● Navtično potovanje „OD POREČA DO ZADRA“, v velikonočnem tednu od 14. do 21. aprila 1984. Prispevek bo znašal 2000 šil. Interesenti se lahko prijavijo z vplačilom prispevka na konto 3172 Posojilnice Celovec.

● Teoretični tečaj za internacionalno plovbeno dovoljenje „MORNAR-MOTORIST“ (Internationales Küstenschiffpatent). Tečaj bo ob večernih urah v Celovcu, izpit pa bo 19. marca 1984. Prispevek za tečaj znaša 1000 šil. Interesenti se lahko prijavijo z vplačilom prispevka do 15. januarja 1984 na konto 3172 Posojilnice Celovec.

Obisk celjskih planincev

Po dolgem sem in tja smo koroški slovenski planinci končno le imeli priliko pozdraviti naše prijatelje iz Celja na našem skupnem domu na Bleščeči planini. Če tem, vendarle že dolgoletnim stikom posvečamo vedno znova toliko pozornosti potem enostavno zato, ker so ti prijateljski odnosi dejansko nekaj edinstvenega in so našli prav v matični državi, celo na republiški ravni vsestransko priznanje in bili postavljeni za vzgled medloveljskih odnosov. Žal pa je zakonski ukrep v zvezi z depozitom prav v preteklem letu občutljivo oviral skupno začrtane akcije med pobrateniimi društvi. Vsako sodelovanje nujno potrebuje nenehnih impulzov obeh partnerjev, sploh vseh činiteljev, ki k temu prispevajo, medtem ko enostranska dejavnost ne more biti plodna podlaga za nadaljnji razvoj torej privede do stagnacije in kočno pretrga obstoječe vezi. To bi bila vsekakor nepopravljiva škoda prav sedaj, ko imamo v skupne akcije vključene tudi že nemško govoreče sosede planince.

Tej problematiki je bil torej v glavnem posvečen sestanek na

Bleščeči in je imel tokrat bolj delovni značaj z ozirom na koordinacijo raznih terminov in drugih skupnih dejavnosti. Tako ima planinska sekcija „Avto-Celje“ na programu skupni izlet v Bosno v prihodnjem letu. Povezan naj bi bil ta s planinstvom, z izletom v edini, še obstoječi pragozd Evrope, z ogledom Sarajeva in podobno. Z naše strani je bilo stavljenih nekaj predlogov glede skupnih tur na Koroškem, vendar bo o tem konkretno odločeno šele na enem izmed bodočih razgovorov. Razveseljivo v tej zvezi je bilo od Celjanov slišati, da imajo od pristojnih mest že zagotovilo za olajšave pri

prehodu meje v letu 1984.

Kot vedno je bilo svidenje zelo prisrčno — pesmica, kot dobrodošlica — pozdravne besede preproste, vsebujoč želje, ki o njih sanjajo danes milijoni na svetu — želje po miru, po razumevanju ljudi, po nesmislu oboroževanja, prelivanja krvi... Z obeh strani je bilo povdajeno hotenje obstoječe prijateljske stike z vsemi močmi krepiti tudi še naprej, v prihodnje stoletje.

Razhajali smo se v zgodnjih večernih urah ob zavesti, da vse nekam mine (gotovo tudi depozit), prijateljstvo pa, da bo ostalo trdno, kot stoji trdno naša Jepa.

F. Č.

Dr. Anton Wutte 70-letnik

Včeraj je na Žihpoljah obhajal zdrav in čil svoj 70. življenjski jubilej upokojeni profesor Zvezne gimnazije za Slovence v Celovcu, dr. Anton Wutte. Na slovenski gimnaziji je poučeval zgodovino od leta 1963 do upokojitve leta 1979. Za njegovo pedagoško udejstvovanje na slovenski gimnaziji mu je takratni prosvetni minister, danes zvezni kancler, Fred Šinowatz izrazil pohvalo v posebnem dekretu.

Njegova življenjska pot je tesno povezana z usodo slovenskega izobraženca, ki je bila trnjeva in polna ovir in težav. Kot velik rodoljub in zaskrbljen za usodo svojega naroda je v najtežjem času zgodovine koroških Slovencev, v času nacizma, izbral tisto pot, ki so jo šli slovenski fantje, ko so se uprli z orožjem v roki nacističnemu režimu, ki je hotel iztrebiti slovenstvo na Koroškem. Po vojni je sodeloval pri obnovi kulturno-političnega življenja koroških Slovencev in se pozneje kot pedagog posvetil vzgoji naše mladine. Prizadeval se je, da bi čim več znanja posredoval naši mladini. Kot profesor ni bil strog in zato zelo priljubljen. Ob njegovi upokojitvi oziroma slovesu so mu dijaki izrekli besede zabvale, prav tako njegov nekdanji dijak in kolega mag. Urban Popotnik. Prof.

Dr. Anton Wutte je bil vedno na strani svojega ljudstva, kot že omenjeno tudi v najtežjem času. Zato se ne čudimo, da mu je zvezni predsednik pred nedavnim podelil priznanje v obliki častnega znaka za osvoboditev Avstrije.

Sedaj ko živi kot upokojenec v svojem domu na Žihpoljah, seveda ne sedi za zapečkom in se naslaja ob brezdelju. Ne, še vedno je tisti aktivni in prizadeveni mož, ki mu ni mogoče mirovati. Zgodovina slovenskega naroda ga kot zgodovinarja priteguje in zaposluje. Še vedno zbira in išče in se pogloblja v skrivnosti zgodovine, ki ni nikoli dokončno odkrita. Pri njegovem delu mu želimo mnogo uspeha.

Dr. Tonetu Wutteju ob njegovem prazniku iskreno čestitamo z željo, da bi bil čil in zdrav in še naprej prizadeven v narodov blagor.

F. Č.

F. W.

Loče

Na Štefanovo je bil pri Pušniku družabni večer na katerega je vabilo SPD „Jepa-Baško jezero“. Na njem so sodelovali domači tamburaši, mladinska skupina iz Ledine in kot gost pevsko instrumentalna skupina KPD „Drava“ iz Zvabeke. Oblika tega večera je bila mogoče dobro zamišljena, kot neko pobožično praznovanje mladih pevcev in godbenikov ter z njim povezano srečanje glasbene skupine iz Podjune, toda morda le nekoliko manj primerna za širšo publiko. Program je bil v tem primeru le nekaj prekratek in v bistvu ni vseboval kaj novega razen v kolikor enemu in drugemu žvabeška skupina še ni bila znana. Tudi svojevrstni način odobravanja posameznih točk, ki zna biti med mladino povsem običajen, med zrelejšo generacijo ni našel razumevanja. Če je bilo na ta račun slišati tako z ene kot druge strani mogoče kako nezadovoljstvo, potem leži vzrok predvsem v ponesrečenem poznanstvu združiti več ali manj zaključeno družabnost s širšim občinstvom. Melodije, ki so nato vabile na plesišče so gotovo znale nagovoriti mlado kri, kako da tudi ne, saj je bil prav mladini namenjen ta družabni večer.

F. Č.

Novoletno petje in otroška božičnica na Radišah

Neži Povše in Nadika Lampichler sta tudi letos pripravili z otroci božičnico, ki je obsegala kratek božični prizor, glasbene vložke ter recitacije. Publika, ki je v velikem številu obiskala to prireditev, je z navdušenjem sprejela dobro pripravljeno program, posebno honorirala pa je trud in napor solistov. Zgleda, da imajo Radišani dober in zmožen naraščaj za pevski zbor, kakor tudi za odrsko skupino.

Ob koncu prireditve je predsednik Ludvig Ogrš zaželel vsem članom in prijateljem društva vse najboljše v novem letu in že opozoril na 8. Radiški ples, ki bo v soboto, dne 4. februarja 1984 v kulturnem domu na Radišah.

Radiška posebnost je tudi novoletno petje po hišah in vaseh. Tri večere žrtvuje moški pevski zbor, da želi s pesmijo vse najboljše v novem letu in tako vzdržujejo stike do radiških prebivalcev. Pesem, ki jo pojejo ni zapisana. Zanimiv je tudi „refren“, ki se tu in tam pojše: „Le dajte ga... klobase in mošta.“

F. Č.

F. W.

Razveseljiva bilanca celovških sejmov 1983

Celovski sejmi v lanskem letu z njihovimi prireditvami — Gost 83, Dopust 83, Celovski sejem in Lesni sejem — so kljub gospodarskemu nazadovanju beležili kar razveseljive uspehe. Tako so bila vsa razpoložljiva prodajna mesta za Gost in oba poletna sejma razdana, strokovni sejem dopust pa je beležil celo dvig števila razstavljalcev.

V letu 1983 je v Celovcu razstavljalo 2613 firm iz 27 dežel. Nad 50 odstotkov razstavljalcev je bilo iz inozemstva. Okrog 366.000 ljudi je obiskalo sejemske prireditve in to na razstavni površini 160.000 m².

Sejemske prireditve so izzvale mednarodno zanimanje. Prodajni uspehi razstavljalcev so bili zadovoljivi. Za leto 1984 pa izgleda, da bo situacija ugodnejša, kajti celovski sejmi so za to leto, glede razstavljalcev, skoro že zasedeni.

Stalni razvoj sejmskih prireditev

pa je seveda povezan z raznimi investicijami, tako da je celovski sejem pomemben naročnik za domače gospodarstvo: precej pri novogradnjah in pa tudi pri vzdrževanju, sanaciji in izvedbi popravil na 103.000 m² površine sejmskega področja.

Sejemske prostore so tudi večkrat dali v najem za razne prireditve, kot so to konference, zasedanja in razstave. Poleg tega je na sejmskem prostoru vsako leto umetno drsališče. Letošnja 25. sezona na drsališču se je začela septembra in traja do februarja. Na tem sejmskem prostoru je bilo že 15 strokovnih sejmov Gost in 50 celovških sejmov.

Iz teh nekaj podatkov lahko razvidimo, da je bil pogled nazaj v leto 1983 razveseljiv in spodbuden tudi za prihodnost.

To znamenje prav gotovo ne dela časti turistični občini ob Vrbskem jezeru.

Menjava denarja

Stanje v sredo 4. januarja 1984

Za 100 din dobite	12.50 šil.
Za 100 din plačate	15.50 šil.
Za 100 lir dobite	1.13 šil.
Za 100 lir plačate	1.22 šil.
Za 100 mark dobite	696.00 šil.
Za 100 mark plačate	712.30 šil.

Inštitut, ki stoji za uspehom podjetja ELAN

„Naš največji uspeh v vseh letih je ta, da nam delavci popolnoma zapajo. Da se zavedamo, da drug brez drugega ne moremo. Da, to je naš največji dosežek. V prvih letih je bilo namreč pri proizvodnih delavcih čutiti precej odpora proti inštitutu, ker niso poznali našega dela, ker je bilo tudi nekaj neuspehov, ki jih vsak bolje vidi kot uspehe.“ je dejal direktor tozda Inštitut begunjskega Elana inž. Peter Petriček, obdobje, o katerem je govoril, pa je zajemalo dve desetletji, odkar obstaja inštitut.

Četudi je njegovo ime največkrat slišati v povezavi s smučmi, ima Elan zelo raznovrstno proizvodnjo. Če ena veja zaškriplje, jih lahko druga potegne na suho... Od vseh izdelkov (razen jadrlnih letal, kjer pa se že vključujejo v nadaljnji razvoj) ni nobenega, ki ga ne bi razvili v inštitutu, v katerem je danes 37 zaposlenih, od teh sedem raziskovalcev. Razvoj izdelkov, tehnologije, ni njihovo edino delo. Izredno velik problem, ker to zahteva veliko časa in s tem delovnih moči, pomeni zanje, da morajo razviti tudi stroje, pripomočke za delo. Konkurenci v svetu se s tem ni treba ubadati, ker delo prevzame najboljši ponudnik, medtem ko pri nas ni industrije, ki bi to počela. So pa to največkrat prototipi, enkratne konstrukcije, ki naj bi bile tudi takoj uspešne.

Samo dve uri za smuč

V veliki družini Elanovih izdelkov je težko reči, kateri dosežek je bil delavcem inštituta najljubši. Inštitut je zlasti pri razvoju smučmi večkrat prehitel tuje tovarne zvence in imen in jih prisilil, da so ga kopirale. „So stvari, ki so nam pred leti pomenile veljkanski dosežek, danes pa so le muzejski primerki. Razvoj je izredno hiter. Včasih smo par metalnih smučmi delali 14 ur, po desetih letih razvojnega dela za to potrebujemo le še dve. Vse, kar smo dosegli, je plod lastnega dela. Veliko je bilo teamskega dela, saj nam pomagajo tudi tehnologiji iz neposredne proizvodnje. „S takim zlitjem je lažje vpeljati izdelek v redni program,“ je dejal vodja inštituta Peter Petriček.

Ponosni smo na prve kovinske, fibreglas smučmi, na to, da so bili prvi na svetu, ki so naredili lepljene lesene smučmi z eno operacijo stiskanja. Izreden dosežek je bil, ko so prešli na posebno tehnologijo lepljenja, tako imenovano vulkanizacijo jeklenih robnikov, kar je bil tudi začetek industrijske vulkanizacije v Jugoslaviji, kranjska Sava pa je za to razvila posebno zmes surovega kavčuka. Prvi so imeli poloplastične smučmi, tudi sami so bili zares zadovoljni s smučmi impuls, temeljem današnje smučmi. Z njo so se začeli zares intenzivno posvečati tekmovalnemu športu. Izredno pomembno je bilo, da so se prvi ukvarjali s teoretičnim

problemom dimenzioniranja smučmi, izsledki pa so jim bili za vodilo v razvoju različnih smučmi. Bili so prva tovarna v svetu, ki je z izrazito podjarjenimi stranskimi loki dosegla veliko stabilnost smučmi na zaledenem terenu, prvi so začeli izdelovati kratke smučmi za učenje, s sistemom uni-line so postavili temelj teoriji o povezanosti med stranskim lokom in upogibom pri obtežbi, v svetu so kopirali njihovo veleslalomske smučke s torzijskimi stabilizatorji, kopirajo novo skakalno smučko... „Za vse to je bilo veliko zanesenjaškega dela z inž. Andrejem Robičem na čelu, ves čas pa smo skušali razvijati različne smučmi za različne namene, za vrhunškega tekmovalca in navadnega smučarja,“ je ob tem dodal Petriček.

Vezi med laboratorijem in uporabniki

Razvojno delo ne teče v laboratoriju. Potrebna je stalna povezava s končnim uporabnikom, stalno preverjajo, preizkušajo, potrebne so povratne informacije, pri čemer sodelujejo z najboljšimi tekmovalci, rekreacijskimi smučarji, trenerji. Večkrat so v hudih škripcih, ker za enake smučmi dobe več različnih odgovorov, od končne odločitve pa je seveda odvisen uspeh proizvodnje. Nekateri smučmi preizkusijo najprej domači, nato Stenmark in drugi tuji

tekmovalci, pri nekaterih pa je nasprotno. „Pri tem nam je veliko pomagal Stenmark s svojim prejetnim občutkom za to, kakšna je smučka, in s tem, da zna natančno povedati, kaj občuti, ko smuča. To je bilo Andreju Robiču največje vodilo pri oblikovanju smučmi.“ pripoveduje direktor inštituta in nadaljuje, da se mišljenja smučarjev pogosto razlikujejo, saj vsak vozi po svoje. Na videz so to lahko le malenkosti, ki pa utegnejo na vožnjo odločilno vplivati.

Smučmi niso vse

„Včasih nam očitajo, da smo inštitutu za smučmi, toda čeprav 70 odstotkov našega dela res pomenijo smučmi, skrbimo tudi za druge dejavnosti.“ se nekoliko brani očitkov Peter Petriček. Najnovejši dokaz za to skrb so številna priznanja, ki jih dobivajo za telovadno orodje (bradlja, odskočna deska, parter). Bolj kot svoje hvalijo to rodje celo v ZDA, kjer je ta proizvodnja zelo razvita in kjer v svetu prednjačijo pri preizkušanju materialov, ker se manj drže pravil mednarodne gimnastične zveze kot v Evropi. Na svetovnem prvenstvu v dviganju uteži v Ljubljani pa so prodrle Elanove ročke. Naročila dobivajo iz Libije, Egipta, Irana, Nizozemske, Finske, čeprav imajo te države svoje proizvajalce. V Begunjah so razvili izredno kakovostno os, ki je po eni strani primeren toga, da se ne deformira, po drugi strani pa tolikanj prožna, da pomaga premagati kritični trenutek pri dviganju. Tudi pri telovadnem orodju in ročkah sodelujejo s tekmovalci in trenerji, ki ocenjujejo in predlagajo, kaj bi bilo treba spremeniti, dopolniti.

Tako kot so se izkazali za izredno natančne izdelovalce jadrlnih letal,

so bili uspešni pri izdelavi plastičnih streh za Volkswagnov dostavni avtomobil caddy. Zahodnonemški partner bi rad to sodelovanje razširil tudi na bivalne avtomobile. Vendar se zaradi slabih izkušenj v Elanu ne želijo preveč navezati na enega kupca. Pred leti, ko je propadel trgovec, za katerega so izdelovali velike količine badmintonskih loparjev, bi jih bilo namreč kmalu potegnilo za njim.

Ob vseh razvojnih uspehih pa seveda bitka, ki je že dobljena za mizo, v prototipni delavnici, še ni dokončno zmaga. Kot se je bilo težko prebiti, se je na tujem trgu težko tudi obdržati. Priznanje, nekakšno ceno, potrdilo o kakovosti, dajo v tem boju le dobri tekmovalni rezultati. Le tako greš lahko v korak s konkurenco, ki uporablja tudi nizke udarce. Za Elan je bilo več let značilno, da tistega kar je naredil hitreje in bolje od drugih, ni znal tudi ustrezno prodati.

Zaradi vsega Peter Petriček upravičeno pravi, da jim dela ne bo zmanjkalo: „Delamo na področju, kjer je razvoj tako hiter, da mu je že samo slediti velik napor. Veliko pa moramo storiti še pri tehnologiji proizvodnje smučmi. Poiskati moramo možnosti za racionalizacije in optimalno proizvodnjo. Veliko, še neobdelano področje je športno orodje kot širši program — športni podi, pregradne stene, pomične tribune. Pri športnem orodju investitor pričakuje od nas že komplet inženiring. Pri čolnih je stalno kaj novega, pomembna pa je dodatna usmeritev v področje industrijskih polizdelkov, kot je zdajšnje sodelovanje s volkswagenom. Konca dela zares ne vidimo, s proizvodnimi tozdi pa smo že dogovorjeni, da bo treba inštitut zaradi vsega potrebnega dela kadrovske okrepiti.“

Vlasta Felc (Delo)

Mevžnikove storije

Mevžnik je bil človek, kateremu je bilo prihranjeno, da bi se gulil osem let po šolskih klopeh, da bi mrcvaril mlade možgane s črkami in številkami in bi s svojo trdo glavo pomagal učitelju k čimprejšnjemu odhodu na oni svet.

Bil je klada, ne samo po telesni pričujočnosti, temveč tudi po pameti, ki ga je onesposabljal za odnose z ljudmi.

Da je bil med svojci vsekakor posebež — vsaj malo tudi v zabavnem pomenu — priča dejstvo, da je spomin nanj še živ, čeprav je ta človek zatisnil svoje oči, preden je počil strel v Sarajevu na avstroogrškega prestolonaslednika.

Mevžnik pa je bil baje svojevrsten pripovednik, bodisi pri delu, med potjo, bodisi ob krčmarjevi mizi. Po poklicu je bil vse in ničesar. Tako je rad sam zatrjeval. Kadil in popival ni — najbrž ne bi imel za kaj — in tudi za ženskami ni zijal.

Prebredel je že nekaj sveta, kajti bil je vojak pod Radeckijem, pozneje z drvarji na Romunskem in se potikal še drugod.

Njegovo pripovedovanje je bilo dolgovozno — in povedal je svojo reč vedno na nov način — ali vsled prebujne fantazije ali zaradi pozabljenosti. Rekali so, da pripoveduje svojo storijo devetindesetkrat — in zmeraj drugače. Kdor pa bi imel potrpljenje, bi jo lahko čul še stotokrat.

Dasi so vse njegove novice že poznali, so ga vendarle radi poslušali. Takih prilik je bilo včasih več, ali na kmečkih plesih, na gostijah ali v nedeljo po maši, tudi če so imeli mrliča pri hiši — in ob drugih domačih običajih in poslih. Kdor ga je bil že do naveličanosti sit, pa je bril norce iz njega — in so spet imeli svojo zabavo. Seveda so mu marsikako nerodnost radevoljno odpustili. Tudi to, da je pri hišah vedno pozabljal na odhod, dokler je imel pred sabo vsaj še enega poslušalca. Ako bi mu kdo pri poslušanju zadremal, oh, to Mevžnika kar nič ni motilo. Nadaljeval je svoje, pa je bilo.

In za Mevžnika ni bilo stvari ne pogovora drugih, da ne bi dodajal svojega popra. In kar je on prinašal, to je vselej prekašalo vse pričakovano. Na tak način je motil, da, celo onemogočil vsako sproščeno kramljanje drugih.

Kaj so lovčeve lažipovesti in edinstveni doživljaji proti Mevžnikovim storijam! Pa kako je vrelo iz njega, čisto začaran je bil od samega sebe. Ako se mu je kdo posmihal ali ga celo otesal, češ, kaj bi tako bedasto kvasil, tedaj se je Mevžnik naredil gluhega in jo je mazal po svoje naprej kot uročen.

Neki lovec je pripovedoval, da je ustrelil srnjaka, ki je bil od enega strela dvakrat zadet: v glavo in v zadek — in to menda zato, ker se je lizal na tistem delu telesa ravno v trenutku, ko je počil strel.

Mevžnik ga je prekinil in že je prišla njegova storija na vrsto:

„To je bilo tam za Košuto. Kar tako so švigali gamsi okrog mene — puuu, pa zagledam nekaj — mislim sem, da se bliža sam zlodej — pomisli, bil je kozorog! To je imel roge, da jih ne spraviš v to kuhinjo! Tako me je bilo strah, veš ti, da sem naperil puško, ne da bi vedel kdaj — prrh po njem in se je že valil čez skalo. No, ko pridem dol — puuuu — tedaj sem šele gledal kot tele nove duri, pomisli, kozorog je ležal mrtev in na enem rogu je imel nataknenega gamsa — pa tudi mrtev!“

Če bi tisto reč moral Mevžnik ponoviti, bi bil zdaj že na vsak kozorogov rog nataknen po en gams.

Kadar je bil med lovci, nikdar ni pozabil te-le:

„Pomisli, samo tri noge je imela tista srna, pa je delala tako visoke skoke, kot je bil čebeljak visok. Kar v zraku sem jo zadel. Imela je pod vampom za tri prste debelo masti...“

Včasih je bilo toščice za štiri, pa tudi za pet prstov, nogi pa sta bili večkrat samo dve. Vsak pa je predobro vedel, da Mevžnik nikdar ni bil čebelar in da ni imel čebelnjaka.

Tiste, ki so se spominjali svojih resničnih vojnih doživljajev, je Mevžnik iznenadil takole:

„Ko sem bil na Laškem, sem stal enkrat čisto blizu Radeckija. Ker nisem imel ognja za pipo pri roki, mi jo je kar on prismodil — puuu, to so bili časi! Spoznal sem neko Lahinjo

— Vahle smo jim rekali — donafiks, to je bila lepa kot sam zlodej. Pa grem z njo in se pri njej zalezim. Ko potlej iščem naše žolnirje, sem zagazil med same Lahe — od hudirja, to smo se dali, da je nam vsem municije zmanjkalo. In kar na vsem ležem me nekdo zabode, pa naravnost v trebuh. Tedaj pa jaz v tek in še v taki vročini — čreva sem prinesel kar tako v pesteh k našim. Seveda sem pozneje dobil še kolajno za to...“

Ko je vsem bilo znano, da Mevžnik nikdar ni kadil — da tisto, kar je tako kot sam zlodej, sploh ne more biti lepo in da še noben vojak ni dobil odlikovanja za prekrasno vračanje od vasovanja.

Kadar so jajčani cvrli, takrat so imeli tudi Mevžnika v svoji sredi in vedno je moral povedati tisto v lisjaku:

„Služil sem v Mlačjah. Bolj pri trdem so nas imeli. Seveda ne z delom. Pa so imeli pri hiši toliko kur, da jih je bilo poleti cel limovec poln, ki je stal pri hlevu na dvorišču. No — pa se je začelo neko leto. Vedno bolj pogosto so čez noč zginjale kokoške. Postavim se na prežo — pa si ga videl hudičevega zlodeja — lisjak je prišel in začel letati okoli limovca. Pa kaj mislite — ni bilo dolgo in je ceknila putka z drevesa. Lisjak jo pobaše kot bi trenil in proč je bil...“

Mevžnik se ni dal prekiniti, pa če so ga že tako dražili, češ, pove naj, kako je pozneje on sam uporabljal lisjakov način, letal okrog

limovca in skušal zdaj tu zdaj tam izmakniti kakšno kokošo in jo skrivaje zabarantati v nedeljo v vasi.

Kadar je besedičil Mevžnik o svoji Romuniji, pa je bila tista o medvedu pri roki:

„Po riži sem jo mahnil v frato, ker je bilo bliže. Tam pa, kjer je bila riža čisto pri tleh, sem si mislil malo oddahniti. Sedem in skoraj že zadremam, ko začujem neko lomastenje in sopihanje od nekod. Zdramim se, vstanem in pogledam okrog sebe — strah peklenski! Kaj zagledam? Medved jo je pritacal točno za menoj po riži. Ko bi mogel onim drvarjem zgoraj sporočiti, si mislim, da bi spustili les, prekvato, pa bi imeli črnuhlja! — Zaderem se na vse grlo, medved se me ustraši, pa obstoji. A kaj, samo toliko, da me prav zapazi! Zdaj pa, zlodjevi vrag, proti meni. S sekuro ga čakam. Dobro pomerim in vcepim — pa mahnem mimo. Sekira zleti proti smreki in se zapiči tako globoko v deblo, da skozenj pogleda. Jaz jo ucvrem po riži navzgor in vpijem na vse pretege. Medved pa za menoj — in res oni zgoraj spustijo les. Jaz se razkoračim čez rižo, ko pridirjajo hodi. Kosmatinec se že oblizuje, dobro malco si obeta z menoj — tedaj pa čmrrrrr, žaganjak butne s tako silo v medveda, da zleti iz riže...“

Ako je kdo od radovednih poslušalcev povprašal za tisto sekuro, ki je tako globoko tičala v smrekovem deblu, je Mevžnik hladnokrvno dejal, da je dvajset moških jedlo tisto medvedje meso nad teden dni in da so s kožuhom pokrili eno od drvarskih kolib.

Take so bile torej Mevžnikove storije. Še danes pravijo tamošnji ljudje, če kdo prav na debelo laže in se baha — ej, ta je pa koj Mevžnikova!

Valentin Polanšek

Ptičkova smrt

*S kljunčkom na okence trka
prezbebel ptiček droban,
je sobica tiba in mrka,
on prosí, a vse je zaman!*

*Zakaj se me več ne usmili,
ah, deklica, tvoje srce?
Saj veš, da sem v stiski in sili,
da hud glad tare me.*

*Si vsako mi zimo odprla,
nasula drobtinic vsak dan.
Ah, deklica, si li umrla?
Potem te pač kličem zaman!*

*Veš, deklica ni še umrla,
a tudi ona trpi
tam daleč, daleč v tujini
domov si v svobodo želi.*

*Je tujec na tuje jo pahnil,
pa vedela nič ni zakaj,
ne ve, če še kdaj se povrne,
na rodna tla nazaj!*

*Ptiček začivka zdaj glasno
ter trudno zapira oči,
saj zdaj mu je jasno,
čemu drobtinic več ni!*

*Že glavico poveša,
minut le par še premine,
že ptiček ubogi opeša
ter žalostno pogine.*

Pod koreninami stare leske, rastoče sredi travnatoga skalnjaka na robu velike njive, je srečno živela sedemčlanska mišja družina. Pravzaprav ne povsem srečno, toda kje pod soncem najdete bitje, ki bi se hvalilo z neskajljeno srečo?

V družini je bilo pet otrok: štiri fantiči in eno samo dekle. Prvorojencu je bilo ime Tenkosluhec, drugemu Ostrozobec, tretjemu Hitronožec, četrtemu... no, ta je bil telesno precej zaostal in tudi slaboumen ali po domače, malo čez les... pa so mu rekli kar Lipek, češ, saj tako nikoli ne bo vedel, kaj to pomeni. Deklica pa je bila toliko bistrejša, kolikor je bil bratec premalo, pa tako nebeško zala, da so jo imenovali Lepotička.

Zaradi Lipka je bila družina nekoliko nesrečna. Bil ji je nekako v sramoto, saj je bila sicer daleč okoli na glasu kot najbogatejša in najbolj ponosna. Lipka so skrivali. Nobenega resnega opravila mu niso zaupali, nikamor ga niso jemali s seboj, večno je ostajal doma. Zato pa so bili vsi po vrsti zaljubljeni v Lepotičko in ni čudno, če so se

zgodaj začeli oglašati snubci.

Kmalu je prišlo do zaroke. Domenili so se o doti, poroki in svatovščini. Niso pozabili niti na nevestin pajčolan, kar je bila naloga nevestinih bratov. Ponj je bilo treba k pajku Križavcu, ki je domoval v rogovili stare

In sta šla. Domenila sta se, da jo Ostrozobec ugrizne v rep, tačas pa Hitronožec plane mimo nje po pajčolan. Prvi je svojo nalogo dobro opravil, a kaj je imel drugi plašno srce, ki mu je skočilo v hlače. Po ugrizu je mačka pokazala vse svoje zobe,

rej, da te ne vidim!

— Ne jezite se, botra! jo je nagovarjal Lipek. Prišel sem vas vabiti na svatbo. Nocoj bo velika pojedina na terasi tu spodaj. Igral bo slavni kvintet bratov Murnov! Vse je pripravljeno, le h Križavcu še moram po pajčolan...
— Če je tako, pridem. Le lepega izberi, da bo nevesti v veselje! (In meni v slast... si je mislila mačka.)

Lipek se je kmalu vrnil z nežnim pajčolanom na leskovem listu, pred vhodom v rov pa zaklical:

— Botra, pozabil sem vam povedati, da bo svatba v primeru dežja v notranjih prostorih. Ker se vreme že kisa, vam priporočam, da krepko shujšate do večera, sicer ne boste mogli do nas...
Ko so domačini zagledali pajčolan v Lipkovih rokah, so ga objemali brez konca in kraja, najbolj seveda srečna nevesta. Ko je bilo objemanja konec, je oče slovesno razglasil:

— Doslej si bil Lipek, odslej pa bodi — Junaček!

Mišek - Lipek

leske. Pot pa je bila nevarno tvegana, zakaj pred rogovilo je čepela huda mačka in prežala z enim očesom na ptičke, z drugim na miške.

— Naj gre Tenkosluhec, najstarejši! sta odločila starša.

Šel je in s tenkim sluhom že oddaleč slišal mucino smrčanje. Toda šment! Pod nožicami mu je počila suha veja, da se je mačka hipoma zbudila. Zarenčala je in Tenkosluhca je kar vrglo z leske.

— Naj poskusita Ostrozobec in Hitronožec skupaj! Dva ji bosta menda že kos.

da je siromaček padel na tla kakor cmok. Polomljenega je bratec komaj privlekel domov.

— Kaj storiti? Ni pomoči, nevesta bo morala k poroki brez pajčolana...

— Grem pa jaz ponj! se je oglašil Lipek.

Vsi so planili v krohoto, samo Lepotička je bridko jokala.

Lipek pa se je nekam izgubil, nikomur še mar ni bilo, kam.

Priplezal je k mački na vejo, ta se mu je posmehnila:

— Kaj pa ti iščeš tu, zanikrni grintavček? Saj bi te pojedla, a so te same kosti. Poberi se to-

RADIO — TELEVIZIJA

AVSTRIJA 1

PETEK, 6. 1.: 10.00 Kako ukradem milijon? — 12.00 Enkrat Anglijo in nazaj — 14.30 Klic volkov — 16.10 Upanje po notah — 16.20 Alandinova čudežna svetilka — 17.25 Helmi — 17.30 Ana in siamski kralj — 18.00 Reformator Huldrych Zwingli — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki in šport — 20.15 55 dni v Pekingu — 22.40 Gerhard Fritsch — jesen mojega povratka — 23.10 Šport — 23.30 Poročila.

SOBOTA, 7. 1.: 9.00 Poročila — 9.05 Angleščina — 9.35 Francoščina — 10.05 Ruščina — 10.35 Romanje k boginjam in zmagam — 10.45 S. P. smuk za moške — 13.00 Uredništvo — 14.55 Stric iz Amerike — 16.35 Gradbišče — 17.05 Peppino — 17.30 Ana in siamski kralj — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Dva krat sedem — 18.25 Dober večer v soboto želi Heinz Conrads — 19.00 Slike iz Avstrije in Južne Tirolske — 19.30 Čas v sliki in šport — 20.15 Zvezdniki v maneži — 22.10 Šport — 22.25 Thomyjeva pop predstava — 23.55 Poročila.

PONEDELJEK, 9. 1.: 9.00 Poročila — 9.05 Za predšolske otroke — 9.30 TV kuhinja — 10.00 Šolska TV — 10.30 Sindbadove nevarne pustolovščine — 12.10 Povratek — povratek starega gospoda — 13.00 Uredništvo — 17.00 Za predšolske otroke — 17.25 Spoznavajmo nevarnosti — preprečujemo nesreče — 17.30 Stari hlapci — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Fauna Iberica — 18.30 Mi — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Ponedeljski šport — 21.10 Čarovnik — 21.55 Šport — 22.25 Poročila.

TOREK, 10. 1.: 9.00 Poročila — Za predšolske otroke — 9.25 Angleščina — 9.55 SP veseljalom za moške — 11.00 Zvezda mojega življenja — 12.30 Šolska TV — 13.00 Uredništvo — 13.15 SP — veseljalom za moške — 17.00 Za predšolske otroke — 17.25 Tudi pošaliti se je treba — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Skrivnostno, čudovito življenje — 18.30 Mi — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Moskvska vrata k Pacifiku — 21.05 Slike za vse — 21.50 Svinjski hlev — 23.55 Poročila.

SREDA, 11. 1.: 9.00 Poročila — 9.05 Tudi pošaliti se je treba — 9.35 Francoščina — 10.05 Šolska TV — 10.35 Kriminalka — 12.10

Moskovska vrata k Pacifiku — 13.00 Uredništvo — 17.00 Mimi in začarana knjiga — 17.30 Čebelica Maja — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Robinovo gnezdo — 18.30 Mi — 19.00 Slike iz Avstrije in Južne Tirolske — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Ti, ki tulijo z volkovi — 21.55 Zrcalne slike — 22.10 Poročila.

ČETRTEK, 12. 1.: 9.00 Poročila — 9.05 Za predšolske otroke — 9.30 Dežela in ljudje — 10.00 Šolska TV — 10.30 Ti, ki tulijo z volkovi — 12.10 Florjan, prijatelj živali — 12.15 Klub seniorjev — 13.00 Uredništvo — 17.00 Za predšolske otroke — 17.25 Spoznavajmo nevarnosti — preprečujemo nesreče — 17.30 Kiwi — Pustolovščine v Novi Zelandiji — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Prosim k mizi — 18.30 Mi — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Mi — 21.55 Šport — 23.30 Poročila.

AVSTRIJA 2

PETEK, 6. 1.: 12.55 Športno popoldne — 16.15 Trailer — 17.00 Sto mojstrov — 17.10 Velika DÖF predstava — 18.00 Domovina gazdov — 18.25 Srečolovec — 19.30 Čas v sliki — 19.50 Josef bere Albina Lucianija — 20.15 Così fan tutte — 23.35 Zaslodovalec — 0.45 Poročila.

SOBOTA, 7. 1.: 15.30 Ljuba družina — 16.15 Kdo me hoče? — 16.30 Nagometni turnir v hali — 18.00 Domovina gazdov — 18.25 Srečolovec — 19.30 Čas v sliki — 19.50 Primer za ljudskega advokata? — 20.15 Orgija sladokuscev — 22.10 Razkačeni mož — 23.45 Sto mojstrov — 23.55 Poročila.

NEDELJA, 8. 1.: 14.30 Mednarodni hokejski turnir v hali — 15.25 Disneyevi največji hudobneži — 16.15 Potovanje okoli sveta — 17.00 Brez nagobčnika — 18.00 Domovina gazdov — 18.25 Srečolovec — 19.30 Čas v sliki — 19.50 Tedenski pregled — 20.15 Kraj dejanja — 21.45 Šport — 22.00 Dinastija — Denverki klan — 22.45 Veselje ob glasbi — 22.25 Sto mojstrov — 23.55 Poročila.

PONEDELJEK, 9. 1.: 18.00 Znanje danes — 18.30 Vesoljska ladja Enterprise — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Tajna akcija Pariz — 21.10 Šiling — 21.50 Deset pred deseto — 22.20 Božje stvarstvo — 0.01 Poročila.

TOREK, 10. 1.: 17.45 Šolska TV — 18.00 SP — veseljalom za moške — 18.30 Vesoljska

ladja Enterprise — 19.30 Čas v sliki — 20.15 TV križanka — 21.05 Dallas — 21.50 Deset pred deseto — 22.20 Klub 2 in poročila.

SREDA, 11. 1.: 18.00 Dežela in ljudje — 18.30 Vesoljska ladja Enterprise — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Umetnostno drsanje za pare (evropsko prvenstvo) — 22.30 Kulturni žurnal v sredo — 23.20 Nič novega pod suncem — 0.05 Poročila.

ČETRTEK, 12. 1.: 17.45 Šolska TV — 18.00 Po Avstriji — 18.30 Vesoljska ladja Enterprise — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Karl Moik predstavlja glasbeni naraščaj — 21.50 Deset pred deseto — 22.20 Jour fixe z Wolfgangom Krausom — 23.20 Nenavadne zgodbe Roalda Dahla — 23.45 Poročila.

LJUBLJANA

PETEK, 6. 1.: 12.54 Propagandna oddaja — 12.55 Bischofshofen: Svetovni pokal v smučarskih skokih — 16.35 Poročila — 16.40 Jazz na ekranu — 17.00 Modro poletje — 17.25 Smučarski skoki — 18.25 Obzornik ljubljanskega območja — 18.40 Pred izbiro paklica — 19.10 Risanka — 19.24 TV in radio nocoj — 19.26 Zrna do zrna — 19.30 Dnevnik — 19.55 Vreme — 20.00 Marco polo — 21.20 Ne prezrite — 21.35 TV dnevnik — 21.50 Zaslodovanje in umor Jeana-Paula Marata — 23.45 Poročila.

SOBOTA, 7. 1.: 8.00 Poročila — 8.05 Cibern, dober dan — 18.25 Mi smo smeš-

Slovenski
VESTNIK

Izdajatelj in založnik: Zveza slovenskih organizacij na Koroškem, 9020 Celovec, Gasometergasse 10.
Uredništvo: 9020 Celovec, St.-Ruprecht-Strasse 19/IV, tel. (0 42 22) 54 0 42, teleks 42086 sindok a.
Uprava: 9020 Celovec, Gasometerg. 10, tel. (0 42 22) 32 5 50.
Tisk: Založniška in tiskarska družba z o. j. Drava, Celovec - Borovlje.

„Slovenski vestnik“ je glasilo Zveze slovenskih organizacij na Koroškem in kot tak zastopa njeno politično usmeritev. Edini lastnik „Slovenskega vestnika“ je Zveza slovenskih organizacij na Koroškem, 9020 Celovec, Gasometergasse 10 (predsednik dipl. inž. Feliks Wieser).

na družina — 8.55 Pesem giba — Amerika in Balanchine — 9.20 Pred izbiro paklica: Poklici v kovinarstvu in strojništvu — 9.50 Človek in zemlja — 10.15 Dokumentarec meseca — 10.55 Poročila — 16.55 Poročila — 17.00 Košarka — 18.25 Planet opic — 19.15 Risanka — 19.24 TV in radio nocoj — 19.26 Zrna do zrna — 19.30 Dnevnik — 19.55 Vreme — 20.00 Zeleni patni list — 20.55 Zrcalo tedna — 21.15 Kaj si počel v vojni, očka — 22.55 Poročila.

NEDELJA, 8. 1.: 9.35 Poročila — 9.40 Živ žav — 10.25 Modro poletje — 10.50 Fantje s Hill Streeta — 11.40 625, oddaja za stik z gledalci — 12.00 Kmetijska oddaja — 14.00 Poročila — 15.35 Novoletni koncert dunajskih filharmonikov — 16.50 Mostovi — 17.20 Športna poročila — 17.35 Šesta brzina — 19.10 Risanka — 19.23 TV in radio nocoj — 19.25 Zrna do zrna — 19.30 Dnevnik — 19.55 Vreme — 20.00 Šalterja — 21.00 Športni pregled — 21.30 Naši olimpijci: Alpski smučarji — 22.05 Poročila.

PONEDELJEK, 9. 1.: 9.00 Čebelko Hlaček — 9.25 Erazem in potepuh — 10.00 Zemljepisne posebnosti: Posebna plemena z otoka Mindanao — 10.50 Srečno, Kekec, slovenski film — 17.10 Poročila — 17.15 Mi smo smešna družina — 17.45 Ideali in dvomi: Enakost in enakost — 18.25 Podravske obzornik — 18.40 Pet minut za rekreacijo — 18.45 Podium — 19.20 Cik cak — 19.24 TV in radio nocoj — 19.26 Zrna do zrna — 19.30 Dnevnik — 19.55 Vreme — 20.00 Hildegard — 21.10 Studio — 22.10 Dnevnik.

TOREK, 10. 1.: 9.00 Zbis — 9.15 Erazem in potepuh — 9.55 Adelboden: Svetovni pokal v smučanju — Veseljalom za moške — 11.00 Zemljepisne posebnosti: 11.55 Čebelko Hlaček — 12.20 V parku — 13.20 Propagandna oddaja — 13.25 Adelboden: Svetovni pokal v smučanju — Veseljalom za moške — 16.40 Poročila — 16.50 Veseljalom za moške, posnetek — 17.50 Od vsakega jutra raste dan — 18.25 Celjski obzornik — 18.40 Pisani svet: Kdo je Kekec — 19.10 Risanka — 19.24 TV in radio nocoj — 19.26 Zrna do zrna — 19.30 Dnevnik — 19.55 Vreme — 20.00 Raskenovi — 21.00 Aktualno: So držali besedo — 21.45 Dnevnik — 22.00 Stribor: Vokalna instrumentalna skupina iz Nove Gorice.

SREDA, 11. 1.: 9.00 Čebelko Hlaček — 9.25 Erazem in potepuh — 9.55 Zemljepisne posebnosti: Zaklad — 10.50 Vrnitev v OZ — 18.00 Poročila — 18.05 Cibern, dober dan — 18.25 Severnoprimerški dnev-

nik — 18.40 Mozaik kratkega filma: Ohranitev Njork — 19.10 Risanka — 19.24 TV in radio nocoj — 19.26 Zrna do zrna — 19.30 Dnevnik — 19.55 Vreme — 20.00 Film tedna: Svinčni čas — 21.45 Kulturne diagonale — 22.15 Dnevnik — 22.25 Omizje.

ČETRTEK, 12. 1.: 9.00 Čebelko Hlaček — 9.25 Erazem in potepuh — 9.55 Zemljepisne posebnosti — 10.50 Darwinova pustolovščina — 17.40 Poročila — 17.45 Utonilo je sonce — 18.25 Gorenjski obzornik — 18.40 Delegatska tribuna — 19.20 Cik cak — 19.24 TV in radio nocoj — 19.26 Zrna do zrna — 19.30 Dnevnik — 19.55 Vreme — 20.00 Tednik — 21.00 Diamanti na nebu — 21.50 Dnevnik.

ORF — KOROŠKI RADIO
SLOVENSKE ODDAJE

PETEK, 6. 1.: 7.05 Duhovna misel — Praznična oddaja: Trije kralji.

SOBOTA, 7. 1.: 9.00 Od pesmi do pesmi — od srca do srca.

NEDELJA, 8. 1.: 7.05 Duhovna misel — Naj pesmica naša darilo vam bo.

PONEDELJEK, 9. 1.: 14.10 Koroški obzornik — Zbori pojo.

TOREK, 10. 1.: 9.30 Za našo vas — 14.10 Koroški obzornik — Minute z... — Rdeče, rumeno, zeleno.

SREDA, 11. 1.: 14.10 Koroški obzornik — Popevke — Koroški avtorji: F. Ks. Meška. — 21.00 Koroški kulturni dnevi.

ČETRTEK, 12. 1.: 14.10 Koroški obzornik — Družinski magazin.

SLOVENSKE ŽELEZARNE

ŽELEZARNA RAVNE

n. sol. o.

Ravne na Koroškem - Slovenija - Jugoslavija

IZDELUJEMO:

- LITA
- KOVANA
- VALJANA
- VLEČENA
- BRUŠENA
- LUŠČENA

JEKLA

S KVALITETNO IN SOLIDNO PROIZVODNJO
GARANTIRAMO DOBRO POSLOVNO
SODELOVANJE IN SE PRIPOROČAMO

*Osem koroškim rojakom
želimo
mного sreče, zadovoljstva
in uspehov
v novem letu 1984!*

„Wagner se skrbno izmika... in citira samo pozitivne ugotovitve“

Pogovor z bivšim predsednikom ZSO dr. Francijem Zwitterom

V „Kärntner Landeszeitung“ z dne 22. 12. 1983 je objavil deželni glavar Leopold Wagner daljši članek, s katerim odgovarja na vprašanja slovenskega mladina glede individualnih pravic pripadnika slovenske narodne skupnosti v občini Škocijan, obenem pa podaja tudi obširnejše stališče k manjšinski problematiki na Koroškem sploh. Pri tem se deželni glavar med drugim sklicuje tudi na neko študijo, ki so jo izdelali znani mednarodni strokovnjaki za manjšinska vprašanja prof. Guy Heraud iz Pau-a v Franciji, univ. prof. ddr. Franz Matscher iz Salzburga in dolgoletni predsednik ZSO dr. Franci Zwitter.

V tej zvezi smo imeli z dr. Zwitterom naslednji pogovor:

SV: V svojem članku, s katerim zavzema stališče k manjšinski problematiki na Koroškem, se deželni glavar Wagner sklicuje tudi na Vas oziroma na študijo, katere soavtor ste. Kaj pravite k temu?

Odgovor: Čudim se, da omenja g. deželni glavar to študijo, ker mi še ni znano, da bi bilo s strani urada zveznega kanclerja dano dovoljenje za njeno javno uporabo. Če pa se uporablja, je njena izpovedna vrednost samo v primerjavi položaja slovenske narodne skupnosti na Koroškem s pravnimi položajem slovenske narodne skupnosti v Italiji, in sicer tudi to samo z omejitvami, ki jih omenja študija v uvodu.

Zato ima na primer sklicevanje deželnega glavarja, da študija poudarja zlasti sigurni pravni položaj v manjšinskih vprašanjih, le relativni značaj in se nikakor ne more interpretirati tako apodiktično. Študija se namreč ne omejuje zgolj na pravno situacijo, marveč upošteva tudi njeno efektivnost in zlasti dejansko stanje in v tej zvezi ugotavlja:

„Glede notranje-državnih pravnih virov daje zakon o narodnih skupinah 1976 in šolska zakonodaja za mnoga življenja področja slovenske narodne skupnosti na Koroškem zagotovljeno pravno osnovo, medtem ko je pravna situacija slovenske narodne skupnosti v Furlaniji-Juljski krajini — ne glede na šolstvo — zgolj punktualno in nikakor ne organično urejena. Ta legislativni deficit pa se v praksi — kot se kaže — vsekakor z bolj fleksibilnim in bolj široko-

grudnim ravnanjem pristojnih oblasti daljnosežno izravna.“

SV: Velja isto tudi za ostale trditve deželnega glavarja v omenjenem članku?

Odgovor: Članek deželnega glavarja se ne opira samo na omenjeno študijo, ampak vsebuje tudi trditve, ki jih študija sploh ne omenja. Tako v študiji na primer nikjer ni rečeno, da bi manjšinska zakonodaja na Koroškem šla deloma celo preko odgovarjajočih mednarodnih zaščitnih norm, pač pa študija ugotavlja, da manjšina trenutne pravne ureditve nikakor ne smatra za izvedbo člena 7 državne pogodbe in da manjšina to ureditev odklanja.

SV: In kaj pravi študija o ureditvi šolstva?

Odgovor: Študija je, kakor sem že prej omenil, treba gledati vedno le v primerjavi z odgovarjajočim področjem slovenske narodne skupnosti v Italiji. V ostalem se študija pri ocenjevanju ureditve ne ravna po tem, kako to ureditev gleda država in kako manjšina, marveč zgolj objektivno opisuje pravni položaj in dejansko stanje posameznih področij.

Na šolskem področju vsekakor ugotavlja, da se slovenska narodna skupnost nikakor ne strinja s potrebo prijav k dvojezičnemu pouku in omenja tudi številne pomanjkljivosti — nikjer pa v študiji ni trditve, da bi se dvojezičnost upoštevala tudi v predšolski stopnji. Nasprotno študija ugotavlja, da je slovenska narodna skupnost na Koroškem, kar se tiče otroških vrtec, v primerjavi z ureditvijo v Furlaniji-Juljski krajini „nedvomno na slabšem“.

SV: Kaj pravite k drugim trditvam deželnega glavarja?

Odgovor: Kakor sem že rekel, študija objektivno opisuje in primerja pravno in dejansko stanje slovenske narodne skupnosti v Avstriji in v Italiji. V tej zvezi jasno opisuje tudi živahno lastno kulturno prizadevanje slovenske narodne skupnosti na vseh področjih kulturne scene in znanstvenega ustvarjanja, kar je za objektivni prikaz stanja nujno potrebno.

SV: Deželni glavar omenja tudi 50 minut dnevnih radijskih oddaj za slovensko narodno skupnost na Koroškem. Kaj pravi študija o tem?

Odgovor: Deželni glavar povzema gotove stvari iz študije, vendar ne v smislu primerjave z odgovarjajočim položajem v Furlaniji-Juljski krajini; to zlasti tam ne, kjer je stanje na Koroškem bistveno slabše.

To velja tudi za radio, kjer študija ugotavlja: „Kar zadeva radijske oddaje v lastnem jeziku, je slovenska narodna skupnost na Koroškem vsekakor zapostavljena.“ Saj oddaja Radio Trst A od 7. do 19. ure v slovenskem jeziku in celo Radio Videm ima trenutno vsak dan enourni slovenski radijski program.

SV: Kaj pravite k iznašanju deželnega glavarja glede uradnega jezika?

Odgovor: Tu samo vidim, kako se deželni glavar spretno izmika nerazumljivi problematiki, da na uradu škocijske občine ni mogoče uporabljati slovenskega uradnega jezika. Zameglitvi tega dejstva služijo čudna razmotrivanja deželnega glavarja o vzrokih majhnega koriščenja pravice do uporabe slovenskega uradnega jezika, o simbolični vrednosti enakopravnosti slovenskega jezika in o možnostih, kje vsepovsod — z izjemo na lastni občini — se občan škocijske občine lahko poslužuje slovenskega uradnega jezika. Pri tem uporablja statistični pregled „Daten und Fakten zur Situation der slovenischen Volksgruppe in Kärnten,

April 1980“, ki ga je sestavila ustavna služba urada koroške deželne vlade.

Tudi k temu pravi študija: „Od omenjenih oblasti in službenih mest so posamezne za praktično življenje manjšine vsekakor le manjše koristi. Nadalje je treba upoštevati, da velja dopustitev slovenščine — kot pravice — pri omenjenih službenih mestih zgolj za oblastvene zadeve, ne pa za področje zasebno-pravne uprave, kar bi bilo važno zlasti v okviru občinske uprave.“

SV: Kakor v začetku članka oziroma odgovora, tako se deželni glavar tudi na koncu v zvezi z gospodarsko problematiko izrecno sklicuje na nekatere ugotovitve omenjene študije, pri kateri ste sodelovali tudi Vi. Ali lahko tudi k temu kaj pripomnite?

Odgovor: Najprej bi rad poudaril, da sem pri tej študiji sodeloval še kot predsednik Zveze slovenskih organizacij na Koroškem ter v polnomočju in v zastopstvu obeh osrednjih političnih organizacij koroških Slovencev.

Konkretno k trditvam v zvezi z gospodarsko situacijo pa velja tudi tukaj, da deželni glavar citira samo pozitivne ugotovitve, ne pa tudi negativnih. Tako je v študiji na osnovi uradnih podatkov sicer zapisano, da „je v pogledu na življenjske pogoje kmečko-gospodarskega prebivalstva naselitveni prostor koroških Slovencev celo jasno nad deželnim povprečjem“, toda študija hkrati ugotavlja, „da pa je kmetijstvo, v katerem je slovensko prebivalstvo malenkostno močnejše reprezentirano kot nemško govoreče prebivalstvo istega prostora, skoraj povsod za ostalimi gospodarskimi področji“. In še naprej: „Relativno nizko gospodarsko razvojno stanje naselitvenega prostora slovenskega prebivalstva na Koroškem in gospodarsko obrobna lega pasu povzročata, da je tam premalo delovnih mest, posebno za kvalificirane poklice (tako spada na primer okraj Velikovec, v katerem je naseljena več kot polovica slovenskega prebivalstva, med kraje z največjim deležem brezposelnih v vsej Avstriji). To spet ima za posledico, da je v tem prostoru posebno veliko „nihačev“ (Pendler) in da je delež izseljenecv znaten. Tako prvo kot drugo pa gloda na obstoju manjšine.“

To je, mislim, dovolj jasno in več k temu nimam pripomniti.

ST. MORITZ: ERAT 13.

Na Stefanovo je bila v St. Moritzu skakalna tekma za evropski pokal. Zmagal je Norvežani Roger Ruud (212,4) pred rojakom Perssonom in Jugoslovonom Lotričem. Zahomečan Pavel Erat si je s 194,9 točke osvojil 13. mesto.

SENTJANZ

Pomanjkanje snega je marljive športnike iz Sentjanza te dni prisilil, da so odpovedali že tradicionalno primerjalno tekmo med Koroško in Slovenijo na Sentjanških Rutah. V obširnem in pestrem „Letnem poročilu 1983“, ki so ga pred kratkim izdali v slovenskem in nemškem jeziku, pa dajejo zanimivo dokumentaci-

RADOVLJICA VABI NA „PRVE ZIMSKE IGRE UPOKOJENCEV“

Vabljeni tudi zamejci

25. februarja bodo v Bohinju v Sloveniji Prve zimske igre upokojencev Slovenije v veleslalomu in smučarskih tehnik. Prireditelja — Zveza društev upokojencev Slovenije in Zveza društev upokojencev Avstrije in Italije ter SR Hrvatske. Namen zimskih iger je razviti privlačno prireditve, v katero se lahko vključijo vsi aktivni(e) upokojenci in upokojenke (redni, dru-

TURNEJA TREH DEŽEL

Neposredno po zaključku 32. noveletne skakalne turneje Intersport se bo v soboto 7. 1. 1984 v Trbižu začela turneja treh dežel, ki se bo nadaljevala v nedeljo 8. 1. 1984 v Plnici in se končala v ponedeljek 9. 1. 1984 v Beljaku.

žinski in invalidni). Tekmovalci se lahko prijavijo skupinsko ali posamezno. Upokojenci in upokojenke iz Slovenije se bodo borili za naslov republiškega prvaka oz. prvaka posameznika. Gostje izven Slovenije se bodo izven konkurence pomerili v posebnem razredu. Najstarejši udeleženev v obeh disciplinah (ločeno za moške in ženske) prejmejo praktična darila.

Tekme bodo na smučiščih smučarskega centra KOBLA v Bohinju. Vsi gostje bodo imeli na dan tekmovanja brezplačno prehrano in vozne karte za žičnice ter prosto štartnino.

Prijave sprejema organizator do 15. 2. 1984 na naslov: Zveza društev upokojencev, 64240 Radovljica, Ljubljanska 4, Slovenija.

V posebnem biltenu, ki bo izšel v drugi polovici januarja bo organizator še podrobneje informiral o „Prvih zimskih igrah upokojencev“.

9. NOVOLETNI MEDNARODNI NAMIZNOTENIŠKI TURNIR

bo v nedeljo, 8. 1. 1984 v telovadnici glavne šole v Borovljah.

Skupine A do E bodo igralo po izločilnem sistemu.

Časovni red: Ob 9.00 uri igra ta skupini C in E, ob 10.00 uri skupina B, ob 11.30 uri skupina D, ob 13.00 uri skupina A.

Novoletni turnir se bo odvijal pod pokroviteljstvom Slovenske športne zveze in DSG Sele-Zell.

SMUČARSKI TEČAJ SLOVENSKE ŠPORTNE ZVEZE

Od nedelje 12. do sobote 18. februarja 1984 bo v južnotirolskem smučarskem središču Kronplatz-Plan de Coronas smučarski tečaj Slovenske športne zveze.

V ceni 3.500 šil. je zajetih 6 polovičnih penzionov, 5-dnevna vozovnica za vlečnice in sedežnice, prevoz s modernim avtobusom s Koroške v Južni Tirol (avtobus bo vozil dnevno tudi do smučišč). Možen je pouk smučanja in smučarski izlet. (Otroci imajo približno 25 odstotkov popusta).

Interesenti naj se prijavijo z naplačilom 700 šilingov na Posojilnico Celovec (konto št. 2911).

BOROVLJE: SELE IN SAK NA TURNIRJU

Nogometni moštvi SAK in Sele sta se kvalificirala za drugo kolo nogometnega turnirja za Koroški pokal, ki se nadaljuje te dni v Borovljah.

SAK se bo v drugem kolu v petek pomeril z Brežami (14.40), z KAC in PSV/ASK.

Selani se bodo v soboto 7. 1. 1984 ob 15.20 najprej pomerili z moštvo iz Weißbriacha, sledi igra proti Baškem jezeru, ob 19.30 pa tekma z Wietersdorfom.

Finalne igre sledijo v nedeljo 8. 1. 1984.

Blešččca

Kot po navadi so naši planinci tudi letos obhajali Silvestra v planinski postojanki „Kočič nad Arihovo pečjo“ na Blešččca. Takšna silvestrovanja v planinah imajo svoj poseben čar prav zaradi tega, ker so ti kraji precej odmaknjeni od tistega vsakdanjega šundra v dolini. Lepa zimska noč v topli sobi ob prijetni družbi planincev je vsekakor posebnost, ki jo znajo uživati samo planinci. Slovensko planinsko društvo že leta ne vabi več oficijalno na silvestrovanja in kljub temu pridejo planinci iskat planinske družbe visoko na zasneženo planino. Nekaj takšnih, ki so tesno povezani z našimi planinci, bili pa so angažirani na svojih prireditvah, je pa iz ljubezni do Blešččce prišlo jutraj gor voščiti za novo leto in hkrati malo prepihat pljuča po silvestrskem „užitku“ v dolini.

LOČE: LJUDSKI TEK ZA ROŽANSKI POKAL

Minulo soboto je bil v Ločah prvi tek za Rožanski pokal, h kateremu štejejo tudi bodoče tekme v Podnu, na Hodnini in v Selah. Okoli stoštrideset tekačev je sodelovalo v Ločah, na progi, ki so jo člani Slovenskega prosvetnega društva „Jepa-Baško jezero“ odlično pripravili. Prvič so sodelovali tudi tekači iz Slovenije in prednjačili. Tako je v jakostni skupini zmagal Dušan Djuričič, član jugoslovanske državne ekipe, pred nadaljnimi štirimi Jugoslovani.

Rezultati:

Dokleta I: 1. Bettina Mesolitsch (Union Rosenberg/Padroča) 5:38,8; **Dokleta II:** 1. Michaela Horvath 10:33,3; **Fantje I:** 1. Anton Fürstler (Union Rosenberg/Padroča) 5:23,4; **Šolarke I:** 1. Luise Preschern (Union Rosenberg/Padroča) 8:10,5; **Šolarke II:** 1. Rosi Schüttelkopf (Union Rosenberg/Padroča) 27:03,6; **Šolarji I:** 1. Heinz Janach (Union Rosenberg/Padroča) 8:21,6; **Šolarji II:** 1. Ulrich Grall (ASK Villach/Beljak) 19:20,4; **Mladinci I:** 1. Reinhold Graber 36:43,9; 2. Josef Kircher 39:57,0; 3. Boštjan Lekan 40:27,9; **Mladinci II:** 1. Franc Urschitz 41:05,6; 2. Manfred Furian 41:08,8; 3. Bernd Kofler 42:04,1; **Splošni razred:** 1. Fritz Koch (SV Villach/Beljak) 38:11,1; **Jakostna skupina:** 1. Dušan Djuričič 33:35,6; 2. Saša Graif 33:48,4; 3. Ivo Carman 34:00,0; 4. Jan Kriznar 34:29,3; 5. Jože Klemenčič (vsi Jugoslavija) 34:47,6; 6. Rudolf Janach (Union Rosenberg/Padroča) 35:14,3; 7. Michael Standmann (Union Rosenberg/Padroča) 35:56,8; **Zenske:** 1. Metka Münih 41:45,1; **Starostna skupina III:** 1. Silvia Bernsteiner 46:58,9; **Starostna skupina II:** 1. Hans Pirker 40:37,3; **Starostna skupina I:** 1. Kurt Maier 40:18,3.

— ŠPORTNI VESTNIK — ŠPORTNI VESTNIK —

WIEGELE V OBERSTORFU SIJAJEN

Jutri, petek 6. 1., se bo v Bischofshofenu zaključila 32. noveletna skakalna turneja, po dveh tekmah (redakcija smo zaključili že v torek) pa ni dvoma, da so skakalci iz Demokratične republike Nemčije pred skakalci iz skandinavskih držav najboljši.

Na otvoritveni tekmi turneje v Oberstdorfu sta zmagala kar dva skakalca iz DRN, Ostwald in Weißflog, tretji pa je bil neznan mladi Norvežan Ole-Gunna Fidjestoel. Samo Andreas Felder (5.) in mladinski svetovni prvak Franci Wiegele iz Zahomca (12.) sta se izmed Avstrijev uvrstila med najboljšimi 15imi, ki dobijo točke za svetovni pokal. Predvsem Wiegele je vse presenetil, ker mu pred turnejo nobeden ni napovedoval takšnega uspeha, predvsem ko so vsi

ostali Avstrijci tako razočarali. Že v poskusnem skoku je Wiegele pokazal, da ima dobro dnevno formo, saj je bil s 104 m na 3. mestu. V 1. rednem skoku je s 103 m bil na 10. mestu, vendar so bili pred njim še Vettori (4.), Hirner (6.) in Schallert (9.), to-

da nobeden od teh — kakor tudi ne izkušena Kogler in Wallner — niso imeli tistih živcev in toliko sreče, da bi bili uspešni tudi že v 2. skoku. Le Felder in Wiegele sta se še stopnjevala. Felder je s 108 m napredoval na 5. mesto. Wiegele pa je s 106,5 m osvojil sijajno 12. mesto.

V Oberstdorfu se tudi Jugoslovani niso znali uveljaviti. Tepeš je bil 34., Bajc pa 35. Ulaga je v prvem skoku dosegel le 80 m in se je uvrstil šele na 92. mestu.

V Garmisch-Partenkirchenu je zmagal vzhodni Nemec Weißflog, ki je s 108 m dosegel tudi nov rekord skakalnice. Najbližje mu je prišel Švicar Sumi, ki je enakomerno skakal, na 3. mestu pa je sledil Ostwald, zmagovalac iz Oberstdorfa.

Najboljši Avstrijec, Vettori, je na 14. mestu kot edini Avstrijec dosegel točke za svetovni pokal, vsi ostali so daleč zaostajali. Wiegeletu in Wallnerju celo ni uspelo priti med najboljših 50, tako da v drugem skoku nista več sodelovala.

Slovenec Ulaga, ki ga je v Oberstdorfu veter pritisnil k tlom, se je v Garmisch-Partenkirchenu uveljavil na 9. mestu, in s 102 m dosegel enega najdaljših skokov dneva.

Rezultati:
OBERSTDORF: 1. Ostwald (NDR) 220,7 (109/114); 2. Weißflog (NDR) 213,5 (106,5/111); 3. Fidjestoel (Norv.) 199,6 (109/102,5); 4. Nykänen (Fin.) 199,4 (101/110); 5. Felder (Avstr.) 198,1 (101/108); 6. Franci Wiegele (Avstr.) 194,0 (101/106,5); 7. Schallert 182,7; 8. Vettori 179,9; 9. Neuper 178,8; 10. Kogler 176,4; 11. Tepeš (Jug.) 173,3; 12. Bajc 172,9; 13. Hirner 172,3; 14. Wallner 157,4.

GARMISCH-PARTENKIRCHEN: 1. Weißflog (NDR) 222,2 (99/108); 2. Sumi (Švi.) 209,0 (99/102,5); 3. Ostwald (NDR) 207,8 (101,5/99,5); 4. Hastings (ZDA) 207,6 (100/100,5); 5. Nykänen (Fin.) 207,3 (104/94,5); 6. Ulaga (Jug.) 198,0 (94,5/102); 7. Vettori (Avstr.) 195,0 (95,5/98,5); 8. Felder 192,4; 9. Kogler 184,3; 10. Neuper 180,1; 11. Adi Hirner 176,9; 12. Schallert 169,5.

Innsbruck:

Na prvem treningu v Innsbrucku je bil Franci Wiegele med najboljšimi. Bil je med tistimi, ki so preskočili 100 m. Horst Bulau je bil s 104,5 m najboljši, tik za njim so sledili Ostwald, Weißflog, Fijas, Opaas, tudi Kogler je dosegel 102 m, Franci Wiegele pa je s 101 m bil še pred Nykänenom, Ulago in Age Bergom. Wallner je v prvem treningu dosegel 90 m.